

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU**

**ANALÝZA VÝROBY A SPOTREBY EKOLOGICKÝCH
POTRAVÍN**

(Diplomová práca)

Študijný program:	Ekonomika podniku
Študijný odbor:	3.3.16. Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra ekonomiky
Školiteľ:	doc. Ing. Iveta Zentková, PhD.

Nitra 2010

Bc. Barbora Krištofičová

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Podpísaná Barbora Krištofičová vyhlasujem, že som diplomovú prácu na tému „Analýza výroby a spotreby ekologických potravín“ vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním bakalárskej práce. Diplomová práca bezprostredne nadväzuje na tému mojej bakalárskej práce.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

Nitra, 15. apríl 2010

.....

podpis autora DP

POĎAKOVANIE

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pani doc. Ing. Ivete Zentkovej, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Nitra, 15. apríl 2010

.....

podpis autora DP

ABSTRAKT

Ekologické poľnohospodárstvo sa v súčasnosti praktizuje vo väčšine ekonomicky vyspelých krajín sveta, pričom celková výmera ekologicky obhospodarovanej pôdy má nezanedbateľný podiel na celkovej výmere obhospodarovanej pôdy.

Na Slovensku je ekologické poľnohospodárstvo ešte len v začiatkoch. Od vstupu do Európskej únie sa výmera ekologicky obhospodarovanej pôdy zväčšuje, počet subjektov hospodáriacich systémom organického poľnohospodárstva z roka na rok rastie.

Trh s ekologickými potravinami sa rozširuje. Je to dôsledok toho, že pribúda počet ekologických fariem a výrobcov biopotravín. Taktiež spotrebitelia sú informovanejší ako v minulosti. Biopotraviny sú pre nich dostupnejšie, nemusia cestovať za špecializovanými predajňami či priamo za ekologickými farmami, aby si mohli potraviny v kvalite bio kúpiť.

Stále však ostáva problematická cena biopotravín. Mnohí spotrebitelia si myslia, že cena potravín je príliš vysoká, a aj napriek tomu, že je podľa ich názoru primeraná ich kvalite, nemôžu si dovoliť kupovať biopotraviny pravidelne.

Preto je dôležité, aby štát podporoval svojou dotačnou politikou tie subjekty, ktoré sa rozhodli pre alternatívne systémy hospodárenia na pôde a pre ekologické spracovávanie produktov. Výrobcovia by si tak mohli dovoliť aspoň čiastočne znížiť cenu ekologických potravín a priblížiť sa k cene tých konvenčných.

klúčové slová: ekologické poľnohospodárstvo, konverzia, ekologické produkty, ekologické potraviny, spotrebiteľ, certifikácia

SUMMARY

Nowadays most of the economically advanced countries practice ecological agriculture, whereas the total acreage of ecologically controlled soil forms inconsiderable part of the total acreage of controlled soil.

Here in Slovakia is the ecological agriculture just in its' beginnings. Since our admission into European Union the acreage of ecologically controlled soil grows, the number of subjects that work with system of organic agriculture rises from year to year.

The market with ecological food expands. It is a consequence of still growing representation of ecological farms and producers of biofood. Also the consumers have more information regarding biofood than in past. Biofood is for people more accessible, they do not have to travel to specialized stores or directly to ecological farms to buy food in bio quality.

The price of biofood is still problematic. A lot of consumers doubt that the prices of biofood are still too high, and however they think the prices are adequate to the quality of biofood they cannot buy biofood regularly.

State should support with its doping policy those subjects who decided to use alternative ways of controlling soil and for use of ecological products. Producers may then lower the price of ecological food and approximate to the price of common food.

key words: organic farming, conversion, organic products, organic food, consumer, certification

OBSAH

Zoznam ilustrácií	7
Zoznam tabuliek	8
Zoznam skratiek a značiek.....	9
Úvod	10
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	11
1.1 Ekologické poľnohospodárstvo	11
1.2 Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku	14
1.3 Ekologické poľnohospodárstvo vo svete.....	19
1.4 Biopotraviny a bioprodukty.....	21
1.5 Spotreba ekologických potravín	22
2 Cieľ práce	24
3 Metodika práce a materiál	25
4 Vlastná práca.....	27
4.1 Legislatívna úprava ekologického poľnohospodárstva	27
4.2 Štátna podpora ekologického poľnohospodárstva.....	30
4.2.1 Štátna dotačná podpora ekologického poľnohospodárstva od roku 1991	31
4.3 Analýza výroby ekologických potravín	33
4.3.1 Vývoj ekologického poľnohospodárstva na Slovensku od roku 1991 do roku 2008	33
4.3.2 Súčasný stav ekologického poľnohospodárstva na Slovensku	41
4.3.3 Vývoj výroby bioproduktov a biopotravín na Slovensku od roku 2005 do roku 2008.....	42
4.3.4 Súčasný stav výroby bioproduktov a biopotravín na Slovensku	45
4.4 Analýza spotreby ekologických potravín	55
4.4.1 Dostupnosť bioproduktov a biopotravín na Slovensku	55
4.4.2 Tesco Organic	55
4.4.3 Prieskum spotrebiteľského správania sa na domácom trhu s biopotravinami	57
4.4.4 Prieskum ponuky biopotravín na Slovensku	66
5 Záver	69
6 Použitá literatúra	71
7 Prílohy.....	75

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ

Graf 1:	21
Podiel výmery ekologickeho obrábanego p.p. v jednotlivých krajinách na celkovej výmere p.p. EÚ v roku 2005	
Graf 2:	34
Vývoj výmery ekologickej p.p. v rokoch 1991 – 2008	
Graf 3:	35
Percentuálny podiel výmery ekologickej p.p. na celkovej výmere p.p. v rokoch 1991 – 2008	
Graf 4:	35
Vývoj počtu ekologickej farmy v rokoch 1991 – 2008	
Graf 5:	36
Medziročné prírastky a úbytky ekologickej farmy v rokoch 1992 – 2008	
Graf 6:	37
Vývoj výmery ekologickej o.p. v rokoch 2000 – 2008	
Graf 7:	37
Vývoj výmery ekologickej TTP v rokoch 2000 – 2008	
Graf 8:	38
Vývoj výmery ekologickej ovocných sádov v rokoch 2000 – 2008	
Graf 9:	38
Vývoj výmery ekologickej vinogradov v rokoch 2000 – 2008	
Graf 10:	39
Vývoj výmery p.p. v konverzii v rokoch 2000 – 2008	

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1:	32
Prehľad o vyplatených dotáciách na ekologické poľnohospodárstvo v rokoch 1998 – 2003	
Tabuľka 2:	33
Vývoj vybraných ukazovateľov EP v rokoch 1991 – 2008	
Tabuľka 3:	36
Štruktúra pôdneho fondu v EP v rokoch 2000 – 2008	
Tabuľka 4:	41
Rozdiel v štruktúre pôdneho fondu medzi rokmi 2009 a 2008	
Tabuľka 5:	42
Prehľad chovu HZ v EP a v období konverzie	
Tabuľka 6:	46
Držitelia registrácie na výrobu potravín z EP	
Tabuľka 7:	48
Držitelia registrácie na dovážanie produktov a potravín z EP	
Tabuľka 8:	49
Držitelia registrácie na ekologickú porážku HD	
Tabuľka 9:	49
Držitelia registrácie na prevádzku obchodu s ekologickými produktmi a ekologickými potravinami	
Tabuľka 10:	51
Držitelia registrácie na ekologickú výrobu sladu	
Tabuľka 11:	52
Držitelia registrácie na ekologický voľný zber	
Tabuľka 12:	52
Prehľad platných certifikátov na bioprodukty a biopotraviny do konca roka 2010	

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

AEP Agroenvironmentálne programy

AES Agroenvironmentálne schémy

CAP Spoločná poľnohospodárska politika

ČR Česká republika

EHS Európske hospodárske spoločenstvo

EP ekologické poľnohospodárstvo

EÚ Európska únia

FAO Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo OSN

ha hektár

HD hovädzí dobytok

HZ hospodárske zvieratá

IFOAM Medzinárodná federácia hnutí pre organické poľnohospodárstvo

LPIS Register pôdy (Land parcel identification system)

MP SR Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

NR SR Národná rada Slovenskej republiky

o.p. orná pôda

OSN Organizácia spojených národov

PD poľnohospodárske družstvo

p.p. poľnohospodárska pôda

PRV Program rozvoja vidieka

SR Slovenská republika

TTP trvalé trávne porasty

ÚKSÚP Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky

VDJ veľké dobytčie jednotky

Ø priemerný/á

ÚVOD

Ekologické poľnohospodárstvo je systém priaznivý voči životnému prostrediu, ktorého cieľom je trvalo udržateľný agroekosystém, ktorý využíva predovšetkým miestne a obnoviteľné zdroje, ekologicky šetrné technológie a postupy, ktoré minimalizujú poškodzovanie životného prostredia. Kľúčom k efektívnej produkcii je trvalé zabezpečenie prirodzenej úrodnosti pôdy. Rešpektovaním prírody ako takej sa vytvárajú podmienky pre kvalitu vo všetkých smeroch poľnohospodárstva a životného prostredia.

Základnými princípmi ekologického poľnohospodárstva je minimalizovať všetky formy znečistenia, ktoré pochádzajú z používania rôznych chemických hnojív, prostriedkov proti škodcom či podporných prostriedkov na urýchľovanie rastu. V čo najväčšej miere by sa mali používať recyklovateľné materiály a v maximálnej miere by sa mali využívať obnoviteľné zdroje miestnych poľnohospodárskych systémov. Na pôde by sa mali využívať také spôsoby hospodárenia, ktoré prirodzeným spôsobom zabezpečujú úrodnosť pôdy. Aj hospodárskym zvieratám by sa mali vytvárať také podmienky, ktoré zodpovedajú ich prirodzeným potrebám.

Ekologické poľnohospodárstvo sa v súčasnosti praktizuje vo väčšine ekonomicky vyspelých krajín sveta, pričom celková výmera ekologicky obhospodarovanej pôdy má nezanedbateľný podiel na celkovej výmere obhospodarovanej pôdy.

Prvým priekopníkom ekologického hospodárenia bolo Rakúsko, ťahúňmi spomedzi európskych štátov sú v súčasnosti už aj Švédsko, Švajčiarsko, Dánsko, či Česká republika a Maďarsko, kde je už takéto hospodárenie samozrejmosťou, plne ho podporujú a naďalej rozvíjajú.

Dnešná situácia ekologického poľnohospodárstva na Slovensku je oproti ostatným štátom Európskej únie stále v postavení nováčika, aj keď sa snažíme nadväzovať na skúsenosti a vývojové trendy západoeurópskych krajín. Jeho začiatky môžeme datovať do roku 1991, kedy bol vytvorený legislatívny rámec vydaním prvých „Pravidiel organického poľnohospodárstva“, platných pre územie Slovenskej republiky a do organizovaného systému ekologického poľnohospodárstva sa prihlásilo niekoľko poľnohospodárskych podnikov. V roku 1998 bol prijatý prvý zákon o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín a tiež bol zavedený systém nezávislej kontroly a certifikácie ekologickej produkcie.

1 PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLERMATIKY

1.1 Ekologické poľnohospodárstvo

Zákon NR SR č. 224/1998 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín charakterizuje ekologickú poľnohospodársku výrobu ako takú výrobu rastlín, pri ktorej sa používajú osobitné oševné postupy, zelené hnojenie, hnojenie organickými hnojivami, povolenými prírodnými anorganickými hnojivami, mechanické, fyzikálne a biologické metódy na ochranu rastlín, ako aj chov hospodárskych zvierat, pre ktoré sa používajú výlučne krmivá pochádzajúce z ekologickej rastlinnej výroby, a ktorým sa súčasne venuje osobitná veterinárna starostlivosť.

Zoborský, I. M. (2002) uvádza, že existujú početné skupiny systémov a metód hospodárenia, ktoré je možné zahrnúť pod názvy „ekologické, organické, alternatívne, naturálne, biologické“. S rozvojom ekologického myslenia a so zvyšujúcou sa výrobou potravín vo vyspelých krajinách vzrástol záujem obyvateľstva o zdravé životné prostredie a výživu. Možno však uviesť, že ekonomický výskum ekologického poľnohospodárstva je u nás prakticky len v začiatkoch. Od roku 1991 aj Slovensko patrí medzi krajiny, ktoré zaviedli do praxe ekologické systémy hospodárenia na pôde. Doteraz chýba komplexnejší pohľad na celú vertikálu bioproduktov rastlinného a živočíšneho pôvodu od predvýrobných fáz, ich samotnú výrobu v poľnohospodárskych podnikateľských subjektoch, spracovanie v potravinárskom priemysle, obchod až po ich konečnú spotrebu.

Rosochatecká, E. (2002) hovorí, že ekologické poľnohospodárstvo je uznávanou súčasťou poľnohospodárskych systémov vo vyspelom svete. Ekologické poľnohospodárstvo predstavuje jeden z možných systémových prístupov k riešeniu štrukturálnej politiky a súčasných agroekologických, ekonomických a sociálnych problémov vidieka, v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Vyvážené spojenie starostlivosti o krajinu a životné prostredie s úmernou poľnohospodárskou produkciou, menšími spracovateľskými kapacitami a výrobou miestnych a krajových špecialít, navyše deklarovaných ako biopotraviny, je ideálnym základom pre rozvoj nadväzujúcich podnikateľských aktivít na vidieku. Úlohou ekologického poľnohospodárstva nie je vyprodukovať čo najväčšie množstvo potravín, ale jeho prioritou je predovšetkým kvalita

výsledkov poľnohospodárskej výroby, zachovanie nepoškodeného životného prostredia, využívanie obnoviteľných zdrojov.

Kowalak, A. (2002) konštatuje, že ekologické poľnohospodárstvo znamená systém hospodárenia, kde sa produkujú rastlinné a živočíšne produkty, ale tiež s hospodárskymi usadlosťami, ktoré sú založené na myšlienkach ekoprodukcie.

Demo, M. – Bizik, J. – Boháč, J. (1991) ako zjednocujúce hľadisko všetkých známych variantov ekologického poľnohospodárstva považujú snahy o veľmi výrazne zníženie až úplné vylúčenie používania syntetických chemikálií v poľnohospodárstve, udržanie a zvýšenie prirodzenej úrodnosti pôdy a dosiahnutie dynamickej rovnováhy v agroekosystéme.

Podľa **Andrejovského, P. (2002)** sa vo vidieckych oblastiach, hlavne geograficky izolovaných, zachovala vysoká kvalita všetkých zložiek životného prostredia. Práve do týchto oblastí by sa mala orientovať ekologická poľnohospodárska výroba. Slovenské poľnohospodárstvo zabezpečuje výživu 5,5 mil. obyvateľov. Na jedného obyvateľa pripadá 0,48 ha poľnohospodárskej pôdy, z čoho je asi 0,28 ha ornej pôdy. Štatistika však neuvádza, akej kvality táto pôda je. V súčasnosti v procese ekologizácie a biologizácie poľnohospodárskej výroby sa overujú nové systémy produkcie rastlinnej výroby s cieľom transformovať doposiaľ prevládajúce tradičné – konvenčné – intenzívne hospodárenie na menej intenzívne, ktoré by v konečnom dôsledku malo vyústiť do ekologického a trvalo udržateľného poľnohospodárstva.

Hronec, O. (2003) hovorí, že k dosiahnutiu trvalej udržateľnosti zeme musí prispievať aj poľnohospodárstvo. Manažmenty podnikov by si mali osvojiť takú filozofiu podnikania, ktorá hovorí, že ekologický zisk a ekologická zodpovednosť môžu existovať vedľa seba. Veľké prírodné bohatstvo Slovenska je potrebné zachovať aj pri rozvoji poľnohospodárskej výroby a tak zosúladiť zásady hospodárskeho rozvoja s ochranou prírodných zdrojov a životného prostredia.

Moll, P. (2000) dopĺňa, že základnou myšlienkou ekologického poľnohospodárstva je celková súhra poľnohospodárskeho podniku s pôdnymi podmienkami, rastlinstvom, zvieratami a ľuďmi. Do popredia vystupuje snaha o vytvorenie uzavretého výživovo-látkového kolobehu.

Jílková, J. (1992) definuje ekologické poľnohospodárstvo ako extenzívny spôsob hospodárenia na pôde, ktorý intenzitu výroby znižuje používaním prirodzených organických hnojív a ochranných prostriedkov, regulátorov výskytu burín i škodcov šetriac tak celý ekosystém vrátane človeka. Ďalej uvádza synonymá pre ekologické poľnohospodárstvo: alternatívne, biologické, regeneratívne, organické.

Trebatický, R. (2002) uvádza, že ekologické poľnohospodárstvo je presvedčenie, filozofia návratu k prírode. Je zrejmé, že ekologickí poľnohospodári nežijú a neprodukujú v priestore uzavretom od ostatného sveta, ale práve ich presvedčenie vychádza z toho, že poľnohospodár nechce byť tým, kto porušuje a poškodzuje životné prostredie.

Lacko-Bartošová, M. a kol. (2005) tvrdí, že ekologické poľnohospodárstvo chápe ekonomika najmä ako hospodárenie a šetrnosť voči prírodným zdrojom s ohľadom na biologicko-ekologickú rovnováhu v prírode. Cieľom je poľnohospodársky systém trvalého charakteru, ekologicky vyvážený, chrániaci prírodné zdroje a zabraňujúci takému vývoju, ktorý smeruje k prírodným katastrofám a k prenechávaniu dnešných ekologických problémov budúcim generáciám.

Ďalej uvádza charakteristiku konvenčného a ekologického chápania vzťahu človeka k prírode:

Konvenčné	Ekologické
-antropocentrizmus	-človek je neoddeliteľnou súčasťou prírody
-prevaha nad prírodou	-súlad s prírodou
-žiadna morálna zodpovednosť voči prírode	-morálna a etická zodpovednosť voči prírode
-príroda je len zdroj surovín	-príroda má vlastnú prirodzenú hodnotu
-exploatácia	-ochrana

Princípy ekologického hospodárenia podľa **Medzinárodnej federácie hnutí pre organické poľnohospodárstvo IFOAM:**

- produkovať potraviny s vysokou nutričnou hodnotou a v dostatočnom množstve
- zachovať prirodzenú úrodnosť pôdy
- zabezpečiť maximálnu recykláciu živín a energie integráciou urbanizovaných plôch, agroekosystémov a prírodných systémov
- využívať pestovateľské metódy v súlade s prírodou, ktorá je druhovo bohatá, s vysokou genetickou variabilitou v rámci druhu
- vytvoriť systémy živočíšnej výroby prispôbené prirodzeným chovom hospodárskych zvierat a ich prirodzeným životným potrebám
- zabezpečiť farmárom zodpovedajúce sociálne a ekonomické podmienky, vytvoriť dobrý vzťah medzi poľnohospodárom a konzumentom

1.2 Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku

Šimčák, P. a kol. (2003) hovorí, že v rámci Slovenska ekologická výroba potravín nie je riešená koncepčne, ale len z pohľadu výroby. Závažný nedostatok je v tom, že ekologicky vyrábané potraviny sa nedostávajú do obchodnej siete, nízka je osveta z hľadiska konzumu. Výsledkom je skutočnosť, že tieto potraviny spracovatelia vykupujú za konvenčné ceny, čo nezohľadňuje zvýšené náklady na ich výrobu.

Paška, I. (2001) konštatuje, že v podmienkach bývalého Československa bola v auguste 1989 v Olomouci pri Komisii pre biotechnológie ustanovená celoštátna odborná skupina pre ekologické poľnohospodárstvo (vrátane pracovníkov zo Slovenska). Hlavným zámerom tejto skupiny bolo propagovať danú metódu poľnohospodárskej výroby a poskytovať pomoc v poradenskej oblasti. Výsledkom iniciatívy bolo založenie spoločnosti BIOAGRA, ktorá sa zaoberala najmä projektovou a poradenskou činnosťou pri výrobe biopotravín.

Na Slovensku bola následne 20. decembra 1990 z iniciatívy PD AK Lehnice i ďalších zainteresovaných subjektov, založená NATURAL ALIMENTÁRIA, s.r.o., ktorá má sídlo v Bratislave. Zakladajúcimi členmi bolo 12 subjektov z radov PD a ŠM a jeden výskumný ústav.

Hlavnými úlohami bolo:

- koordinovanie rozvoja ekologickej poľnohospodárskej výroby,
- poskytovanie poradenskej činnosti
- rozvoj osvetovej činnosti
- rozširovanie členskej základne
- zabezpečovanie medzinárodnej spolupráce

V roku 1992 vypracovalo Ministerstvo pôdohospodárstva SR v súlade so smernicami IFOAM a predpismi FAO pri OSN pravidlá organického poľnohospodárstva platné pre celé Slovensko. Podľa odborných poznatkov, ako aj z koncepčných zámerov rozvoja organického poľnohospodárstva na Slovensku, mali byť z výroby biopotravín vylúčené regióny kontaminované priemyselnými exhalátmi (približne 200 000 ha poľnohospodárskej pôdy). Predovšetkým ide o oblasti Bratislava, Sereď – Šaľa, Horná Nitra, Žiar nad Hronom, Košice, Stredný Spiš, Jelšava, Strážske – Vranov a Dolná Orava.

Organické poľnohospodárstvo sa na Slovensku začalo prakticky uplatňovať od roku 1991. Po troch rokoch prechodného obdobia boli v roku 1994 vyrobené prvé produkty označené certifikátom kvality „bio“.

V roku 1995 bola Ministerstvom poľnohospodárstva SR prijatá „Koncepcia organického poľnohospodárstva na Slovensku“. Tento zásadný dokument určil základné smerovanie ekologického poľnohospodárstva v horizonte do roku 2010 a prijal súbor opatrení na jeho realizáciu:

- vytvára legislatívne, ekonomické a organizačné predpoklady, aby sa EP do roku 2010 realizovalo na ploche 130 000 ha – 150 000 ha
- zabezpečiť dotácie pre EP
- podporovať domácu spotrebu bioproduktov a biopotravín dotáciou pri propagovaní bioproduktov a biopotravín

- zabezpečiť proexportné dotácie pre ekologické produkty
- vytvoriť nevyhnutné podmienky na zriadenie odborného-poradenskej služby
- dobudovať nezávislý kontrolný a certifikačný systém organického poľnohospodárstva
- zabezpečiť subvenčné prostriedky k výstavbe a rekonštrukcii kapacít na spracovanie bioprodukcie
- dobudovať v rámci ÚKSÚP-u centrálnu banku údajov organického systému
- rozvíjať činnosť domácich vedecko-technických projektov s orientáciou na organické poľnohospodárstvo

Dňa 17.3.2005 bol na porade vedenia ministerstva pôdohospodárstva SR schválený „Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010“. Tento dokument priamo nadväzuje na „Konceptiu organického poľnohospodárstva na Slovensku“.

Dôvody pre vypracovanie akčného plánu:

1. Z vyhodnotenia plnenia opatrení Konceptie prijatej v roku 1995 vyplýva, že niektoré oblasti ekologického poľnohospodárstva boli v tom čase zabezpečené na primeranej úrovni (legislatíva, dotačný systém prvovýrobcov, kontrolný systém, centrálna banka údajov), ale na druhej strane sa v systéme vyskytli oblasti, ktoré neboli dostatočne rozvinuté a ich ďalší vývoj bolo potrebné systematicky a v rámci nových skutočností podporovať (výskum, poradenstvo, vzdelávanie, propagácia, informatika, podpora spracovania).
2. Slovenská republika sa dňom 1.5.2004 stala členom Európskej únie, čo ju zaviazovalo implementovať spoločné nástroje politiky, programy a dokumenty EÚ. Jedným z takýchto dokumentov je aj Európsky akčný plán pre ekologické potraviny a poľnohospodárstvo, v rámci ktorého je v opatrení č. 6 odporúčanie Európskej komisie na prijatie národných Akčných plánov s príslušnými opatreniami.

3. Rozvoj poľnohospodárstva v EÚ smeroval od produkcie kvantity k produkcii kvality. Nadprodukcia sa riešila zvyšovaním pridanej hodnoty výrobkov a orientáciou k viacfunkčnému modelu poľnohospodárstva. Nová spoločná poľnohospodárska politika preto ponúkla niekoľko nástrojov na daný vývoj a bolo len na členských krajinách, ako dané možnosti využili. Európsky trh rovnako žiadal kvalitné výrobky a ekonomickú perspektívu EP predurčil aj vývoj v krajinách bývalej EÚ-15, kde bolo EP najdynamickejšie rozvíjajúcim sa sektorom zo všetkých oblastí.

4. Takmer 50 % územia Slovenska sa nachádza v marginálnych a submarginálnych oblastiach a až takmer 27 % krajiny pokrývajú chránené územia, v ktorých je intenzívne hospodárenie obmedzované. Ekologické postupy umožňujú realizovať poľnohospodársku činnosť aj v takýchto podmienkach. Zvýšené nároky ekologického poľnohospodárstva na živú prácu vytvárajú dodatočné pracovné príležitosti a prispievajú k rastu zamestnanosti vidieka.

SWOT analýza ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike podľa Akčného plánu:

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - EP má fungujúci systém kontroly a certifikácie ako aj superinšpekcie (Naturalis SK, s.r.o., ÚKSUP) - zavedený systém dlhodobej finančnej podpory EP formou platby na plochu (Plán rozvoja vidieka) - existujúci právny rámec EP (predpisy EÚ, zákon o ekologickom poľnohospodárstve) - najšetrnejší systém hospodárenia voči životnému prostrediu 	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem a nedostatočné spracovanie bioproduktov na biopotraviny - nedostatočná koordinácia a spoločný postup - nerozvinutý trh s ekologickými produktmi - nedostatočná propagácia bioproduktov a biopotravín - nejednotný postup pri predaji bioproduktov (nezáujem o OOV) - ekonomická situácia a schopnosť poľnohospodárov podnikat' - slabo rozvinuté poradenstvo, vzdelávanie a výskum EP
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - ponuka alternatívnych zdravých potravín - regionálne špeciality - stabilita podpory a pravidiel EP - udržanie zamestnanosti na vidieku - pre stredné a malé potravinárske podniky na spracovanie bioproduktov - vybudovanie funkčného trhu s bioproduktmi a vytvorenie bioobchodov - vývoz bioproduktov 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné povedomie obyvateľstva - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva - nedoriešené vlastnícke vzťahy k pôde - klamlivé označovanie bioproduktov - možnosť kontaminácie GMO

1.3 Ekologické poľnohospodárstvo vo svete

Juhás, G. (1999) tvrdí, že ekologické poľnohospodárstvo vo vyspelých krajinách sveta i EÚ má takmer 30-ročnú tradíciu. Najväčším producentom biopotravín v Európe je Nemecko, za ním nasleduje Francúzsko. Na vysokej úrovni v tomto smere je tiež Holandsko, Švédsko, ale aj Rakúsko a Veľká Británia. Z mimoeurópskych krajín sú to Spojené štáty americké i Kanada. Výhľadové západoeurópskych krajín predpokladajú nárast ekologicky obhospodarovaných plôch až na 20%.

Kováč, K. (2002) uvádza ako jeden z pozitívnych príkladov ekologického poľnohospodárstva v Európe Dánsko. V súčasnom období ekologickým spôsobom obhospodaruje skoro 200 000 ha (asi 7% výmery ornej pôdy). Z toho asi 80% fariem chová hospodárske zvieratá. Približne 75% domácností kupuje bioprodukty často – občas, asi 8% nakupuje biopotraviny pravidelne. Podiel biopotravín na trhu sa odhaduje na 15% až 20%, z toho mlieka až na 40%. Priamou podporou štát podporuje konverziu. V rámci agroenvironmentálneho programu bolo rozhodnuté o zásadnom zvýšení podpory ekologického poľnohospodárstva.

Podľa **Drgáča, M. (1998)** hlavným iniciátorom ekologického hnutia v ČR je zväz PRO-BIO Šumperk. Zväz je nevládna organizácia, založená v roku 1990, za účasti asi 40 poľnohospodárskych podnikov a súkromných firiem a združuje ekologických poľnohospodárov a spracovateľov biopotravín. Zväz inicioval založenie niekoľkých obchodných spoločností s biopotravinami. Spoluustanovil nezávislú kontrolu ekologického poľnohospodárstva a celoštátnu spoločnú známku „BIO“ pre bioprodukty. Zväz má niekoľko zahraničných partnerov a úzko spolupracuje s neziskovými organizáciami v oblasti životného prostredia, ekologickej osvetu a vzdelávania.

Rosochatecká, E. (2002) hovorí, že české ekologické poľnohospodárstvo si vymedzilo nasledujúce ciele:

- udržať a zlepšiť dlhodobú úrodnosť pôdy
- zamedzovať znečisťovaniu životného prostredia z poľnohospodárskej výroby
- pracovať v čo najviac uzatvorenom kolobehu látok
- produkovať kvalitné biopotraviny pre výživu ľudí

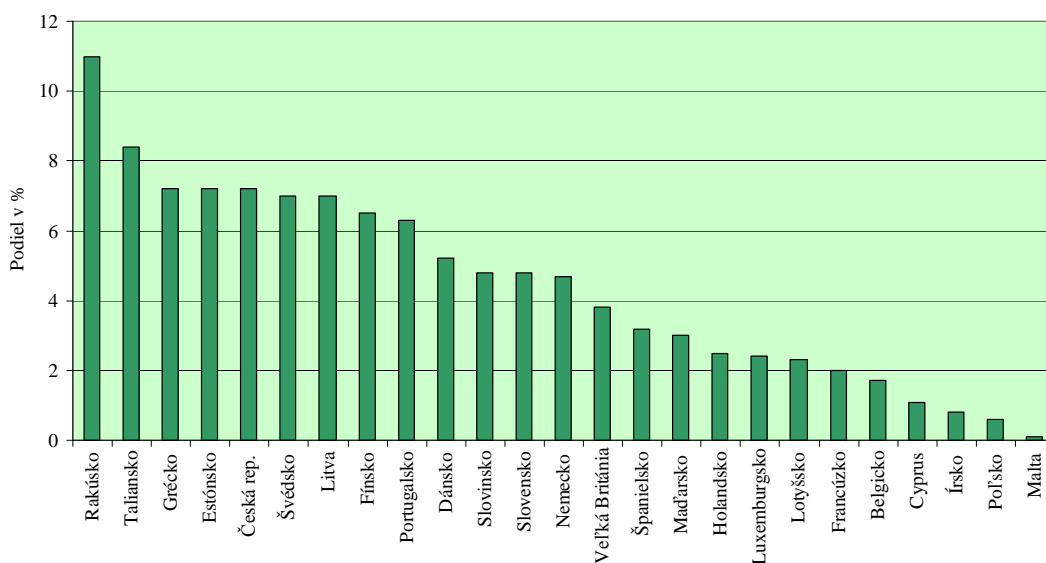
- hospodáriť v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja
- hospodárskym zvieratám vytvoriť podmienky podľa ich fyziologických a etnologických potrieb
- umožniť poľnohospodárom a ich rodinám ekonomický a sociálny rozvoj
- chrániť životné prostredie, udržať osídlenie vidieka a tradičný ráz poľnohospodárskej kultúrnej krajiny
- obmedziť používanie neobnoviteľných prírodných zdrojov

Podľa **Schäfera, E. (2008)** v krajinách EÚ predstavuje podiel ekologického poľnohospodárstva na celkovej výmere poľnohospodárskej pôdy 0,1 - 11% v závislosti od krajiny, pričom údaje z Rumunska a Bulharska nie sú uvedené z dôvodu, že v roku 2005 ešte neboli členmi EÚ.

krajina EÚ	podiel výmery ekol. p.p. danej krajiny na celk. výmere p.p. EÚ	krajina EÚ	podiel výmery ekol. p.p. danej krajiny na celk. výmere p.p. EÚ
Rakúsko	11,00%	Veľká Británia	3,80%
Taliansko	8,40%	Španielsko	3,20%
Grécko	7,20%	Maďarsko	3,00%
Estónsko	7,20%	Holandsko	2,50%
Česká republika	7,20%	Luxembursko	2,40%
Švédsko	7,00%	Lotyšsko	2,30%
Litva	7,00%	Francúzsko	2,00%
Fínsko	6,50%	Belgicko	1,70%
Portugalsko	6,30%	Cyprus	1,10%
Dánsko	5,20%	Írsko	0,80%
Slovinsko	4,80%	Poľsko	0,60%
Slovensko	4,80%	Malta	0,10%
Nemecko	4,70%		

Najväčší podiel ekologického poľnohospodárstva je v krajinách Rakúsko a Taliansko, najmenší podiel je v krajinách Poľsko a Malta. Slovensko dosahuje priemerné hodnoty.

Graf 1: Podiel výmery ekologicky obrábanej p.p. v jednotlivých krajinách na celkovej výmere p.p. EÚ v roku 2005

zdroj: Schäfer, G. (2008): Europe in figures. Luxemburg. Office for Official Publications of the European Communities. 575 s. ISBN 978-92-79-06607-8.

1.4 Biopotraviny a bioprodukty

Zákon č. 224/1998 o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín definuje biopotraviny ako potraviny, ktoré sú vyrobené len z bioproduktov pri použití povolených zložiek, prídavných látok a materiálov, pričom bioprodukty sú rastlinné výrobky a živočíšne výrobky vyrobené systémom ekologickej poľnohospodárskej výroby.

Podľa **Krettera, A. (2005)** sú poľnohospodárske bioprodukty rastlinné a živočíšne produkty vyrobené systémom ekologickej poľnohospodárskej výroby. Potraviny vyrobené len z bioproduktov pri použití povolených zložiek, prídavných látok a materiálov sú označované ako biopotraviny. Označovať a propagovať výrobky pri predaji znakom „biopotravina“ je možné vtedy, ak 95% zložiek poľnohospodárskeho pôvodu vo výrobku je vyrobených podľa pravidiel ekologického hospodárenia registrovanými výrobcami pomocou postupov, ktoré sú schválené a uvedené v pravidlách ekologického poľnohospodárstva.

Pri spracovaní bioproduktov na biopotraviny sa dbá na:

- energetickú úspornosť
- šetrenie vyčerpatelných zdrojov
- minimalizáciu tvorby odpadov
- ochranu životného prostredia
- zabránenie druhej kontaminácie
- uplatňovanie šetriacich metód a technológií
- uplatňovanie uzavretých systémov výroby

Lacko-Bartošová, M. a kol. (1995) uvádza, že organické produkty a potraviny majú svoju cenu a už dnes je táto aj u nás o 15 – 20% vyššia ako výrobky dopestované konvenčným spôsobom. V snahe dosiahnuť tú správnu cenu je potrebné vyrábať aj tieto produkty účinnejšie a efektívnejšie. Pritom však musíme v tomto prípade prehodnotiť a predefinovať význam účinnosti a efektívnosti viac udržateľným smerom. Súčasné chápanie efektívnosti poľnohospodárskeho systému je založené čisto na vstupe materiálov s cieľom dosiahnuť maximálne výsledky. Keď každý bude robiť to, čomu najlepšie rozumie (a nie to, čo sľubuje najväčší zisk), tak celá spoločnosť bude výkonná. Viac ako dnes oceňujeme produkt, mali by sme oceňovať aktivity, ktoré robíme a ako ich robíme.

Podľa **Šajbidorovej, M. (2002)** sú biopotraviny špecifickou skupinou produktov, ktoré si vyžadujú mimoriadne citlivý prístup od nápadu zaoberať sa ich výrobou až po ich dodávku k spotrebiteľovi.

1.5 Spotreba ekologických potravín

Podľa **Krettera, A. (2005)** je ponuka kvalitných potravín v súčasnosti samozrejmosťou. Kvalitu dokáže ponúknuť veľmi veľa producentov. Spotrebiteľ však nechce len kvalitu výrobku, ale aj kvalitu jeho zhotovenia, ktorá mu potvrdzuje zodpovedný prístup producenta pre dodržanie kritérií a noriem potravín. Certifikácia potravín, ISO-normy a rôzne ocenenia (napr. na veľtrhoch) majú zvýšiť i v tomto smere dôveru spotrebiteľa a jeho vnímanie spotreby. Proces kvality môže dôslednejšie pôsobiť na spotrebiteľa, ak sú mu jasné základné prvky ponuky. Platí to predovšetkým pre ekologické potraviny.

Ďalej tiež hovorí, že dopyt po biopotravinách je determinovaný okrem všeobecne známych faktorov aj ďalšími faktormi dopytu špecifickými pre biopotraviny. Patria medzi ne:

- cena biopotravín
- dostupnosť predajní s biopotravinami
- stravovacie návyky spotrebiteľov
- dôvera v biopotraviny
- motivácia kúpy biopotravín
- informácie o biopotravinách

Šajbidorová, M. (2002) hovorí, že propagácia a reklama je orientovaná na široké spektrum spotrebiteľskej verejnosti všetkých segmentov trhu. Naopak dopyt predstavuje pomerne úzky okruh relatívne stabilných spotrebiteľov sporadicky rozširovaný o náhodných, prípadne sezónnych zákazníkov. Problematika dopytu má niekoľko zdravotných, návykových, informačných a ekonomických dimenzií, ktoré sú úzko prepojené a navzájom sa prelínajú. Podstatná časť nášho obyvateľstva má pomerne vysoké zdravotno-výživové vedomie, avšak z dôvodu dlhodobého návyku, rodinných či miestnych tradícií zotrváva pri konzumácii bežných potravín. Druhá časť populácie, reprezentovaná najmä nižšími vekovými a vyššími vzdelanostnými kategóriami, má záujem o racionálnu výživu, ale z ekonomických dôvodov sa jej musí aspoň čiastočne vzdať. Pomerne veľkú skupinu tvoria spotrebiteľia, ktorí permanentne nakupujú iba vybrané druhy biopotravín, alebo sa stravujú v súlade so zásadami racionálnej výživy len v určitých obdobiach. Uvedené okolnosti značne komplikujú marketing ekologických potravín a vyvíjajú nerovnomerný tlak na ich výrobcov a distribútorov.

2 CIEĽ PRÁCE

Cieľom tejto práce je poukázať na súčasné trendy vo výrobe a spotrebe produktov ekologického poľnohospodárstva so zameraním na biopotraviny.

Na to, aby sme mohli poskytnúť ucelený pohľad na riešenie problematiku, sme navrhli nasledovné špecifické ciele:

- analýza legislatívnej úpravy ekologického poľnohospodárstva v Európskej únii a na Slovensku
- analýza štátnej podpory ekologického poľnohospodárstva na Slovensku
- analýza výroby ekologických potravín
 - vývoj ekologického poľnohospodárstva na Slovensku
 - súčasná situácia ekologického poľnohospodárstva na Slovensku
 - vývoj výroby a certifikácie ekologických potravín na Slovensku
 - súčasná situácia výroby a certifikácie ekologických potravín
- analýza spotreby ekologických potravín
 - dostupnosť bioproduktov a biopotravín
 - charakteristika značky Tesco Organic
 - analýza spotrebiteľského správania a preferencií na základe dotazníka

3 METODIKA PRÁCE A MATERIÁL

Pri získavaní informácii o legislatívnej úprave ekologického poľnohospodárstva v Európskej únii a na Slovensku sme vychádzali hlavne zo zákonov platných na území Slovenska, z nariadení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) platných pre územie Európskej únie, ale tiež sme uvádzali zákony, výnosy a nariadenia, ktoré tým platným predchádzali.

Pri analyzovaní štátnej podpory ekologického poľnohospodárstva sme sa opierali hlavne o informácie získané z agroenvironmentálneho programu Slovenskej republiky – Plán rozvoja vidieka.

Podkladové údaje k riešeniu analýzy výroby ekologických potravín by bolo veľmi problematické získavať od každého subjektu hospodáriaceho v systéme ekologického poľnohospodárstva zvlášť, preto sme sa snažili získať relevantné údaje z jedného, prípadne z menšieho počtu viacerých zdrojov. Oslovili sme niekoľko inštitúcií, ktoré sa zaoberajú certifikáciou a registráciou subjektov ekologického hospodárstva, prípadne sa inak zaoberajú danou problematikou. Najviac nám vyšli v ústrety v Ústrednom kontrolnom a skúšobnom ústave poľnohospodárskom v Bratislave, ktorých poskytnuté údaje sa týkali najmä:

- vývoja vybraných ukazovateľov ekologického poľnohospodárstva na Slovensku v rokoch 1991 až 2008 (tabuľka 2)
- prehľadu štruktúry pôdneho fondu v ekologickom poľnohospodárstve na Slovensku v rokoch 1991 až 2008 (tabuľka 3 a 4)
- stavov hospodárskych zvierat (tabuľka 5)

Ďalšie údaje týkajúce sa registrácie a certifikácie subjektov hospodáriacich systémom ekologického poľnohospodárstva sa nám podarilo získať od NATURALIS SK, s.r.o. Je to inšpekčná organizácia poverená ÚKSÚP-om vykonávať priamu kontrolu výrobcov a spracovateľov evidovaných v systéme ekologického poľnohospodárstva na našom území.

Od tejto organizácie sme získali nasledovné informácie:

- register držiteľov registrácie na výrobu potravín z ekologického poľnohospodárstva (tabuľka 6)
- register držiteľov registrácie na dovážanie produktov a potravín z ekologického poľnohospodárstva (tabuľka 7)
- register držiteľov registrácie na ekologickú porážku HD (tabuľka 8)
- register držiteľov registrácie na prevádzku obchodu s ekologickými produktmi a ekologickými potravinami (tabuľka 9)
- register držiteľov registrácie na ekologickú výrobu sladu (tabuľka 10)
- register držiteľov registrácie na ekologický voľný zber (tabuľka 11)
- prehľad platných certifikátov na bioprodukty a biopotraviny do konca roka 2010 (tabuľka 12)

Taktiež sme od nich získali informácie o postupe pri certifikácii bioproduktov a biopotravín a o povinnom označovaní biopotravín.

V oblasti spotreby ekologických potravín je na Slovensku zložitá situácia. Nikde sa nevedú databázy ich predaja, ani Štatistický úrad Slovenskej republiky sa nevenuje analýze spotreby biopotravín. Preto sme zvolili metódu prieskumu spotrebiteľského správania sa na trhu s biopotravinami opytovaním. Z techník opytovania sme vybrali dotazníkovú formu. Vzor dotazníka je uvedený v prílohe 10. Oslovených bolo približne 500 osôb prostredníctvom internetu, pričom späť sa vrátilo 262 dotazníkov. Úspešnosť opytovania tak bola asi 52,4%. Dotazník bol anonymný, odpovede slúžili len na účel vyhotovenia tejto bakalárskej práce.

V prvej časti sme analyzovali osobné údaje respondentov. Zamerali sme sa najmä na štruktúru podľa pohlavia, podľa veku a podľa dosiahnutého vzdelania.

V druhej časti sme analyzovali samotné spotrebiteľské správanie sa. Každá otázka je vyhodnotená do prehľadnej tabuľky, počet odpovedí je vyjadrovaný v absolútnom aj relatívnom vyjadrení. Interpretácie sú dopĺňané o hlbšie prieskumy.

4 VLASTNÁ PRÁCA

4.1 Legislatívna úprava ekologického poľnohospodárstva

Ekologické poľnohospodárstvo je právne zakotvené v nariadeniach EÚ. Pravidlá ekologického poľnohospodárstva podľa právnych aktov Európskych spoločenstiev v SR sa musia riadiť:

- Nariadením rady (EHS) č. 2092/91 z 24. júna 1991 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín
- Nariadením Komisie (EHS) č. 94/92 zo 14. januára 1992 o podrobných pravidlách na vykonávanie opatrení pre dovoz z tretích krajín ustanovených v nariadení (EHS) č. 2092/91 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a potravín
- Nariadením Komisie (EHS) č. 1788/2001 zo 7. septembra 2001, ktoré ustanovuje podrobné pravidlá pre vykonávanie ustanovení týkajúcich sa osvedčenia o inšpekcii pre dovozy z tretích krajín podľa článku 11 nariadenia Rady (EHS) č. 2092/91 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a potravín

31. december 2008 bol posledným dňom platnosti nariadenia Rady (EHS) č. 2092/91 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín v znení neskorších predpisov a celého radu nadväzných nariadení Komisie.

V súčasnosti v celom Európskom spoločenstve pre ekologickú poľnohospodársku výrobu platia nové právne prepisy v nasledovnom rozsahu:

- rámcové nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov, ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 2092/91 v znení nariadenia Rady (ES) č.967/2008
- pravidlá ustanovené v nariadení Komisie (ES) č. 889/2008, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá implementácie nariadenia Rady(ES) č.834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov so

zreťom na ekologickú výrobu, označovanie a kontrolu v znení nariadenia Komisie (ES) č. 1254/2008

- nariadenie Komisie (ES) č. 1235/2008, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 pokiaľ ide o opatrenia týkajúce sa dovozu ekologických produktov z tretích krajín

Tieto nariadenia definujú minimálne požiadavky kvality na produkciu, spracovanie, predaj, dovoz, kontrolu a označovanie bioproduktov. Každá členská krajina je zodpovedná za zavedenie vlastného inšpekčného systému. Jednotlivé krajiny zvyčajne majú i vlastné predpisy, ktoré idú ďalej za požiadavky spoločných nariadení EÚ.

Na Slovensku dňa 1. októbra 1998 nadobudol účinnosť zákon NR SR č. 224/1998 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín zo 14. mája 1998. Tento zákon ustanovuje:

- práva a povinnosti fyzických a právnických osôb, ktoré hospodária spôsobom ekologického poľnohospodárstva, pričom spracúvajú a uvádzajú do obehu rastlinné a živočíšne výrobky a vyrábajú biopotraviny
- všeobecné pravidlá ekologickej poľnohospodárskej výroby a výroby biopotravín
- pravidlá výkonu odbornej kontroly uplatňovanej v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby a výroby biopotravín

Dňa 1. októbra 1999 MP SR vydalo výnos č. 3259/1999-100, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín. Výnos nadobudol účinnosť 1. januára 2000. Tento výnos upravuje:

- pravidlá ekologickej poľnohospodárskej výroby a výroby biopotravín
- podrobnosti o vedení evidencie o ekologických výrobcoch, fyzických a právnických osobách, ktoré sa uchádzajú o zaradenie do systému ekologickej poľnohospodárskej výroby a výroby biopotravín

Dňa 1. augusta 2004 vstúpil do účinnosti nový zákon o ekologickom poľnohospodárstve č. 421/2004 Z. z., čím sa zrušili dovtedy platné legislatívne predpisy. Tento zákon je tzv. „kompetenčný zákon“, zaoberá sa problematikou kompetencií, systému

registrácie a sankcií. Zákon sa vo veľkej miere odvoláva na Nariadenie Rady (EHS) č. 2092/91 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín.

Ďalšími legislatívnymi opatreniami dotýkajúcimi sa predmetnej problematiky sú:

- Zákon 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov
- Občiansky zákonník v znení zákona č. 509/1991 Zb.
- Zákon 473/2003 Z. z. o Pôdohospodárskej platobnej agentúre, o podpore podnikania v pôdohospodárstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- STN EN 45011 (01 5256) Všeobecné požiadavky na orgány prevádzkujúce certifikačné systémy výrobkov
- Zákon 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov
- Zákon 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti
- Zákon 285/1995 Z. z. o rastlinno-lekárskej starostlivosti
- Zákon 184/1993 Z. z. o krmivách v znení zákona č. 472/2003 Z. z.

4.2 Štátna podpora ekologického poľnohospodárstva

Agroenvironmentálny program je súčasťou trvalo udržateľného rozvoja a rieši optimalizáciu poľnohospodárskych postupov z hľadiska ich dopadov na životné prostredie. Poľnohospodári sa v nich, na základe dobrovoľnosti, venujú špecifickej forme poľnohospodárstva priaznivého voči životnému prostrediu, ako je napríklad ekologické poľnohospodárstvo zamerané na produkciu biopotravín, alebo súhlasia s dodržiavaním veľmi konkrétnych obmedzujúcich pravidiel. Za stratu ušlého zisku alebo zvýšené náklady, ktoré si predpísaný manažment krajiny vyžaduje, sú primerane odškodnení.

Súbor agroenvironmentálnych opatrení, ktoré vytvárajú tzv. agroenvironmentálne schémy (AES) reprezentuje usmernenie poľnohospodárskych činností na účel ochrany a zlepšenia stavu životného prostredia.

Agroenvironmentálny program Slovenskej republiky obsahuje nasledovné typy schém:

- základné schémy (tzv. nultý balík bez nároku na podporné platby) - kódex správnej poľnohospodárskej praxe
- všeobecné agroenvironmentálne schémy (platby za predpísané obhospodarovanie krajiny - manažment)
- špecifické agroenvironmentálne schémy (zvýšené podporné platby za ochranu významných ekosystémov)
- doplnkové schémy (platby za osobitne šetrné hospodárenie v krajine, resp. za aplikáciu postupov k trvalo udržateľnému poľnohospodárstvu)

Agroenvironmentálny program bude spracovaný pre rôzne typy poľnohospodárskej krajiny a poľnohospodársky subjekt si na základe dobrovoľnosti vyberie príslušné schémy, ktoré bude na základe zmluvy so štátom a podľa stanovených pravidiel dodržiavať počas minimálne päťročného obdobia. Za plnenie podmienok bude subjekt poberať platby, ktoré budú pozostávať z ušlého príjmu, dodatočne sa vyskytujúcich neziskových nákladov a motivačnej zložky. Pre každé opatrenie bude stanovená maximálna výška podpory.

Ekologické poľnohospodárstvo sa zaraďuje medzi doplnkové schémy a riadiť sa bude podľa príslušnej legislatívy pre ekologické poľnohospodárstvo a výrobu biopotravín a tiež podmienkami agroenvironmentálneho programu, ako napríklad udržiavať celú výmeru podľa predpísaných schém, nepoberať paralelné platby, viesť záznamy pre kontrolu a monitoring, mať potrebné mapové podklady, absolvovať predpísané školenie a pod.

4.2.1 Štátna dotačná podpora ekologického poľnohospodárstva od roku 1991

V rokoch 1991-93 (trojročné konverzné obdobie) bolo pre subjekty v konverzii vyplatených celkovo po 10 000.- Sk na ha poľnohospodárskej pôdy rovnomerne rozdelených do troch rokov.

V rokoch 1994-95 dotačná podpora na tento účel neexistovala.

Od roku 1996 bola konverzia novými Pravidlami EP v SR (MP SR) zmenená na 2-ročné obdobie a zároveň bola dotačná podpora určená na 4 000.- Sk na ha ornej pôdy a 2 000.- Sk na ha trvalého trávneho porastu (ďalej len „TTP“).

V rokoch 1996-1998 boli tieto finančné prostriedky farmárom v konverzii vyplatené v rôznych výškach (v krátenom rozsahu podľa finančných možností rezortu pôdohospodárstva v jednotlivých rokoch).

V roku 1999 bolo v konverzii vyplatených len 1 900.- Sk na ha ornej pôdy a 650.- Sk na ha TTP.

V roku 2000 boli dotácie na ekologické poľnohospodárstvo poskytnuté v zmysle v tom čase platného dotačného výnosu len jednému subjektu v podobnej hektárovej sadzbe ako v predchádzajúcom roku.

V roku 2001 bolo poskytnutých 2 000.- Sk na ha ornej pôdy, 4 000.- Sk na ha ovocných sádov a vinogradov, 6 000.- Sk na ha zeleniny, koreninových a aromatických rastlín, 600.- Sk na ha TTP pri minimálnom zaťažení 0,3 VDJ na ha TTP a 400.- Sk na ha TTP pri minimálnom zaťažení 0,2 VDJ na ha TTP len farmárom v konverzii.

V roku 2002 len farmárom v konverzii bolo vyplatených 1 814.-Sk na ha ornej pôdy, 3 616.- Sk na ha ovocných sádov a vinogradov, 5 425.- Sk na ha zeleniny, koreninových a aromatických rastlín, 545.- Sk na ha TTP pri minimálnom zaťažení 0,3 VDJ na ha TTP.

V roku 2003 bola poskytnutá štátna dotačná podpora pre všetky registrované farmy v systéme ekologického poľnohospodárstva v nasledovnej výške:

- v konverzii: 1 000.- Sk na ha ornej pôdy, 4 000.-Sk na ha ovocných sádov a vinogradov, 7 000.- Sk na ha zeleniny, koreninových a aromatických rastlín, 500.- Sk na ha trvalých trávnych porastov pri minimálnom zaťažení 0,3 VDJ na ha TTP,
- v ekologickej výrobe: 750.- Sk na ha ornej pôdy, 3 500.-Sk na ha ovocných sádov a vinogradov, 6 500.-Sk na ha zeleniny, koreninových a aromatických rastlín, 200.-Sk na ha TTP pri minimálnom zaťažení 0,3 VDJ na ha TTP.

Tabuľka 1: Prehľad o vyplatených dotáciách na ekologické poľnohospodárstvo v rokoch 1998 – 2003

rok	vyplatené finančné prostriedky v Sk
1998	50 878 400
1999	20 000 000
2000	606 180
2001	14 496 986
2002	13 999 991
2003	19 254 830

zdroj: Akčný plán rozvoja EP v SR do roku 2010

Od roku 2004 je ekologické poľnohospodárstvo podporované ako súčasť Plánu rozvoja vidieka v rámci opatrenia Agroenvironment a životné podmienky zvierat.

Výšky platieb pre ekologické poľnohospodárstvo podľa PRV 2004 - 2006:

Konverzné obdobie	Ekologická výroba
• 6 000,- Sk/ha ornej pôdy	• 3 000,- Sk/ha ornej pôdy
• 8 000,- Sk/ha ovocných sadov a vinogradov	• 4 000,- Sk/ha ovocných sadov a vinogradov
• 4 000,- Sk/ha TTP	• 2 000,- Sk/ha TTP
• 10 000,- Sk/ha zeleniny, liečivých a aromatických rastlín	• 5 000,- Sk/ha zeleniny, liečivých a aromatických rastlín

Výšky platieb pre ekologické poľnohospodárstvo podľa PRV 2007 - 2013:

Konverzné obdobie	Ekologická výroba
• 6 571,- Sk/ha ornej pôdy (185,40 €)	• 4 600,- Sk/ha ornej pôdy (129,79 €)
• 28 884,- Sk/ha ovocných sadov a vinogradov (814,96 €)	• 20 219,- Sk/ha ovocných sadov a vinogradov (570,47 €)
• 4 139,- Sk/ha TTP (116,78 €)	• 2 897,- Sk/ha TTP (81,74 €)
• 21 265,- Sk/ha zeleniny, liečivých, koreninových a aromatických rastlín (600,- €)	• 15 950,- Sk/ha zeleniny, liečivých, koreninových a aromatických rastlín (450,02 €)

indikatívny kurz: 35,4424 Sk/€

4.3 Analýza výroby ekologických potravín

4.3.1 Vývoj ekologického poľnohospodárstva na Slovensku od roku 1991 do roku 2008

Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku má oproti vyspelým štátom Európy o 15 – 20 rokov mladšiu históriu. Rozvoj tohto typu poľnohospodárskej výroby sa začal rozvíjať v roku 1991 nadväzujúc na skúsenosti a vývojové trendy západoeurópskych krajín. Základným regulatívnym rámcom pre systém ekologického hospodárenia sa v tomto období stali „Pravidlá organického poľnohospodárstva platné pre územie Slovenskej republiky“. Vychádzali zo zásad, princípov a požiadaviek ekologického poľnohospodárstva formulovaných IOAM.

V začiatkoch ekologického poľnohospodárstva na Slovensku týmto spôsobom hospodáril 37 fariem, prevažne poľnohospodárskych družstiev na celkovej výmere 14 773 ha poľnohospodárskej pôdy.

V tabuľke 2 je uvedený prehľad jednotlivých výmer ekologickej p.p. v rokoch 1991 až 2008, tiež podiel tejto ekologickej p.p. z celkovej výmery p.p. na Slovensku, vývoj počtu ekologických fariem a priemerná výmera jednej ekologickej farmy v ha.

Tabuľka 2: Vývoj vybraných ukazovateľov EP v rokoch 1991 - 2008

rok	výmera ekol. p.p.	podiel z celk. výmery p.p. v SR	počet ekol. fariem	Ø výmera farmy
1991	14 773 ha	0,60%	37	399,3 ha
1992	14 718 ha	0,60%	38	387,3 ha
1993	15 208 ha	0,62%	39	389,9 ha
1994	15 557 ha	0,62%	44	353,6 ha
1995	14 996 ha	0,61%	44	340,8 ha
1996	17 746 ha	0,73%	33	537,8 ha
1997	27 809 ha	1,14%	46	604,5 ha
1998	50 615 ha	2,07%	82	617,3 ha
1999	46 386 ha	1,90%	69	672,3 ha
2000	58 466 ha	2,39%	88	664,4 ha
2001	58 706 ha	2,40%	81	724,8 ha
2002	49 999 ha	2,05%	76	657,9 ha
2003	54 479 ha	2,19%	88	619,1 ha
2004	53 092 ha	2,74%	117	453,8 ha
2005	92 191 ha	4,75%	196	470,4 ha
2006	121 956 ha	5,81%	266	622,2 ha

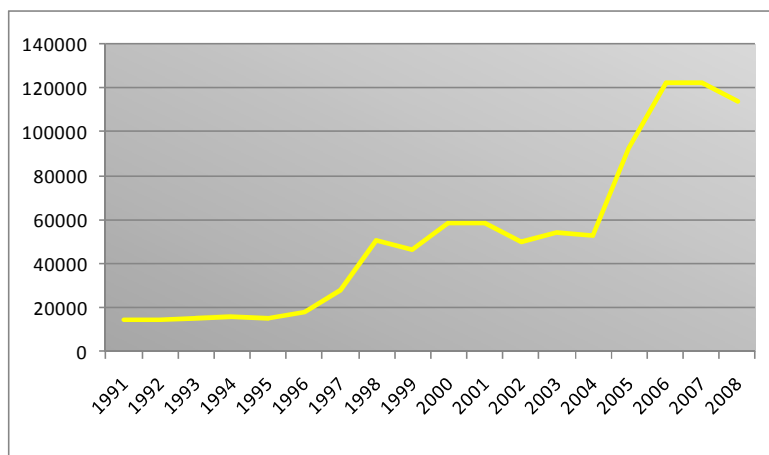
rok	výmera ekol. p.p.	podiel z celk. výmery p.p. v SR	počet ekol. fariem	Ø výmera farmy
2007	122 589 ha	6,35%	279	439,4 ha
2008	114 055 ha	7,20%	350	325,9 ha
2009	146 761 ha	*	371	395,58 ha

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

* k dátumu spracovania diplomovej práce nebola zistená celková výmera p.p. na Slovensku

Ako možno vidieť v grafe 2, vývoj výmery ekologickej p.p. v prvých piatich rokoch formovania ekologického poľnohospodárstva na Slovensku mierne stagnoval, potom v rokoch 1997 až 1998 zaznamenal výraznejší nárast. Ďalší nevýrazný vývoj je možné vidieť v období od roku 1998 po vstup Slovenska do Európskej únie v roku 2004. Po tomto roku ekologické poľnohospodárstvo zaznamenalo výrazný nárast, z 53 092 ha ekologickej p.p. v roku 2004 na 121 956 ha v roku 2006. Po tomto roku sa už ekologické poľnohospodárstvo nijako zvlášť nevyvíjalo, naopak v roku 2008 zaznamenalo pokles o 8 534 ha oproti roku 2007 (z 122 589 ha na 114 055 ha).

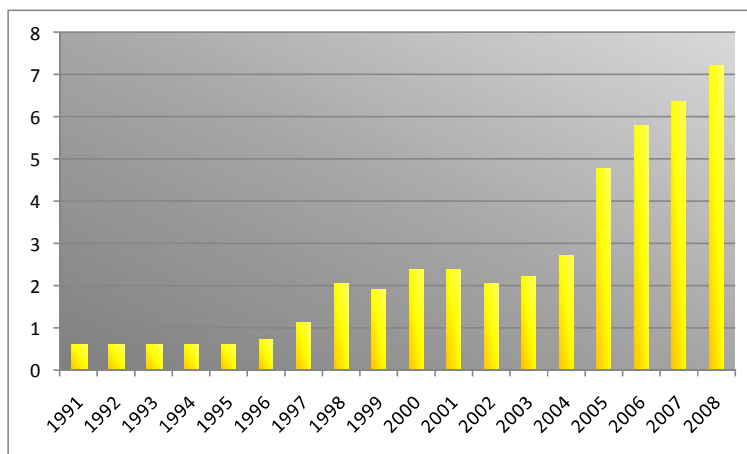
Graf 2: Vývoj výmery ekologickej p.p. v rokoch 1991 – 2008

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

V grafe 3 je prehľadne znázornený vývoj výmery ekologickej p.p. a jej podielu na celkovej výmere p.p. na Slovensku. Od začiatku ekologického poľnohospodárstva u nás prvé zväčšenie výmer sme mohli zaznamenať v rokoch 1997 až 2004 a po vstupe Slovenska do Európskej únie sa podiel výmery ekologickej p.p. na celkovej výmere p.p. na Slovensku ešte výraznejšie zvýšil.

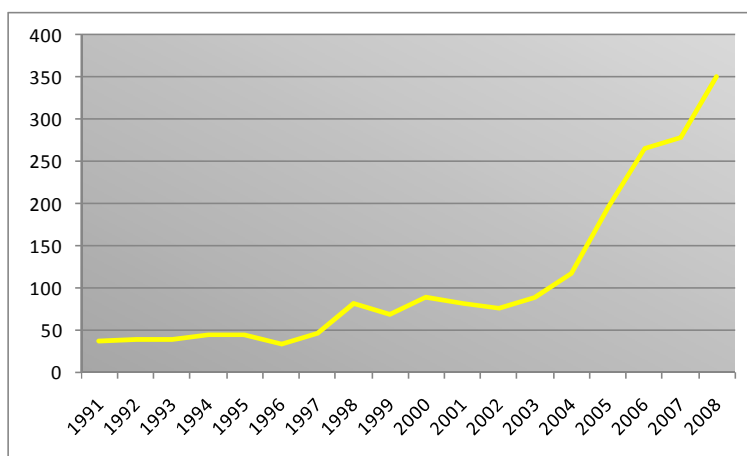
Graf 3: Percentuálny podiel výmery ekologickej p.p. na celkovej výmere p.p. v rokoch 1991 - 2008

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

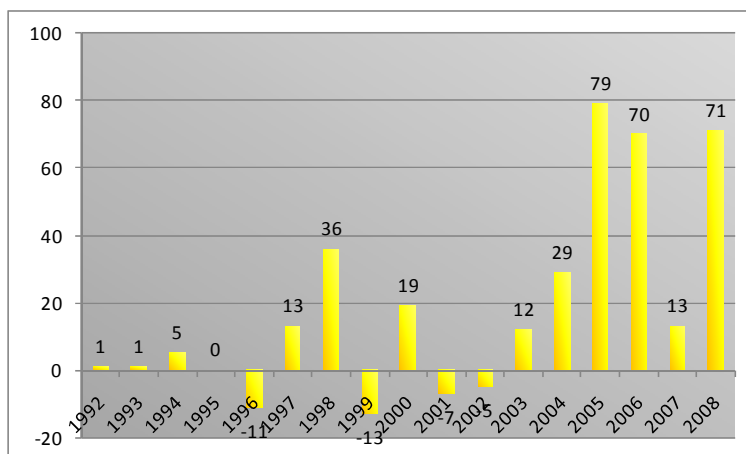
V grafe 4 je znázornený vývoj počtu ekologických fariem v rokoch 1991 až 2008 a v grafe 5 sú medziročné prírastky a úbytky ekologických fariem v rokoch 1992 až 2008. Do roku 2004 ich počet narastal len mierne, výraznejšie len v roku 1998, kedy sa počet zvýšil o 36 fariem. V rokoch 2005, 2006 a 2008 boli zaznamenané najvyššie prírastky fariem.

Graf 4: Vývoj počtu ekologických fariem v rokoch 1991 - 2008

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

Graf 5: Medziročné prírastky a úbytky ekologických fariem v rokoch 1992 - 2008

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

V tabuľke 3 môžeme vidieť štruktúru ekologického pôdneho fondu v jednotlivých rokoch od 2000 do 2008.

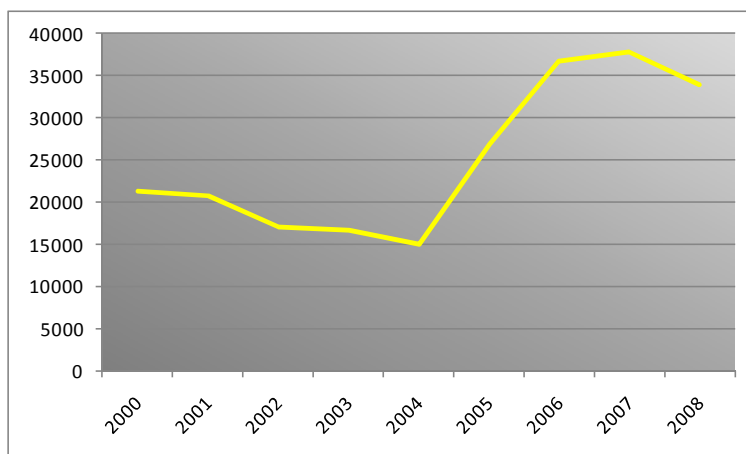
Tabuľka 3: Štruktúra pôdneho fondu v EP v rokoch 2000 – 2008

rok	výmera o.p.	výmera TTP	výmera ovoc. sadov	výmera vinogradov	p.p. v konverzii	spolu
2000	21 269 ha	37 424 ha	54 ha	34 ha	x	58 781 ha
2001	20 794 ha	37 782 ha	95 ha	35 ha	16 890 ha	57 596 ha
2002	16 994 ha	32 781 ha	181 ha	43 ha	9 631 ha	59 630 ha
2003	16 707 ha	37 417 ha	231 ha	124 ha	14 716 ha	69 195 ha
2004	14 961 ha	37 801 ha	252 ha	78 ha	23 057 ha	76 149 ha
2005	26 796 ha	64 750 ha	554 ha	91 ha	60 768 ha	152 959 ha
2006	36 715 ha	84 456 ha	732 ha	53 ha	79 740 ha	201 696 ha
2007	37 776 ha	84 053 ha	707 ha	53 ha	36 792 ha	159 381 ha
2008	33 921 ha	79 481 ha	600 ha	53 ha	22 614 ha	136 669 ha
2009	47 549 ha	98 127 ha	1 030 ha	55 ha	35 439 ha	182 200 ha

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

V grafe 6 je znázornený vývoj výmery ekologickej o.p. v rokoch 2000 až 2008. Z naznačeného možno vidieť, že do roku 2004 výmera klesala (z 21 269 ha v roku 2000 na 14 961 ha v roku 2004), potom nastal výrazný nárast v ďalších dvoch rokoch (z 16 961 ha v roku 2004 na 36 715 ha v roku 2006), ďalší rok stagnovala a v roku 2008 zaznamenala pokles o 3 855 ha – 10,2 % (z 37 776 ha v roku 2007 na 33 921 ha v roku 2008).

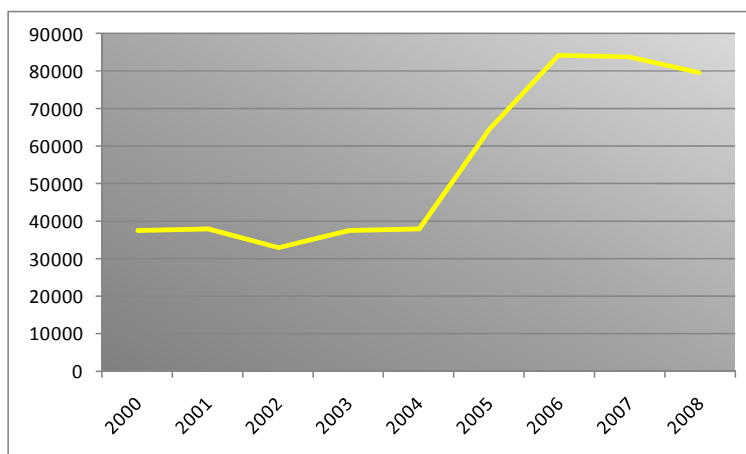
Graf 6: Vývoj ekologickej o.p. v rokoch 2000 – 2008

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

Približne rovnaký priebeh bol aj pri ekologických TTP (graf 7) – v rokoch 2000 až 2004 výmera stagnovala, mierny pokles zaznamenala v roku 2002, potom nastal výraznejší nárast (z 37 801 ha v roku 2004 na 84 456 ha v roku 2006), ďalší rok stagnácia a v roku 2008 mierny pokles o 4 572 ha – 5,4 % (z 84 053 ha v roku 2007 na 79 481 ha v roku 2008).

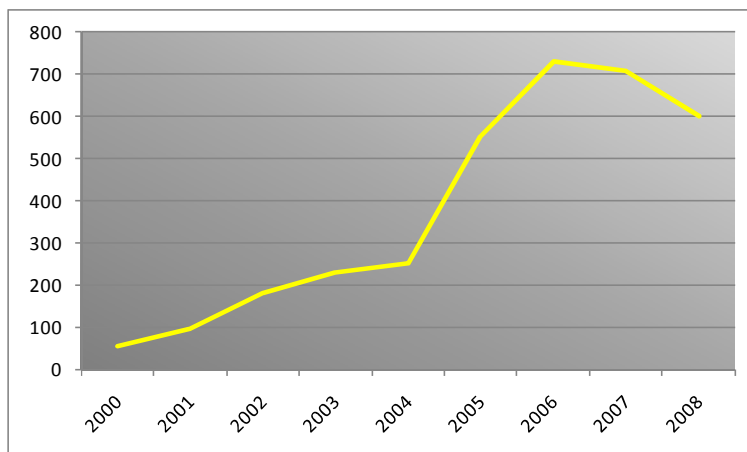
Graf 7: Vývoj ekologických TTP v rokoch 2000 – 2008

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

Z grafu 8 je zrejmé, že pri ekologických ovocných sadoch výmera mierne narastala z roka na rok do roku 2004 (medziročné nárasty 41 ha, 86 ha, 50 ha a 21 ha). V rokoch 2005 a 2006 výmera výrazne vzrástla (medziročne o 302 ha a 178 ha) a potom začala mierne klesať (v roku 2007 o 25 ha menej a v roku 2008 až o 107 ha menej).

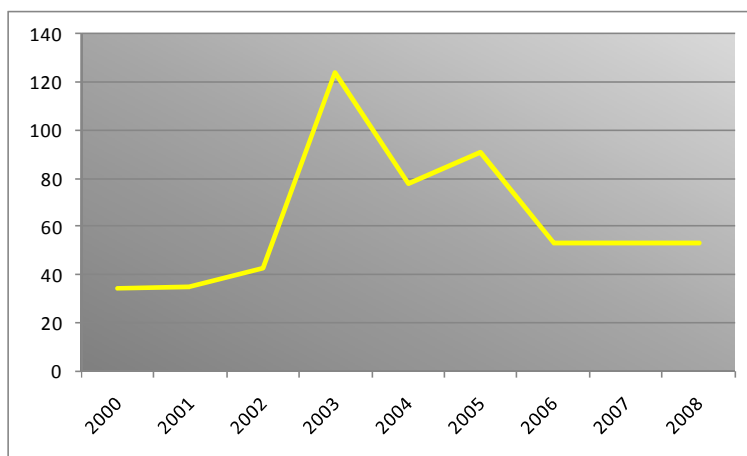
Graf 8: Vývoj výmery ekologických ovocných sádov v rokoch 2000 - 2008

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

Vývoj výmery ekologických vinohradov je znázornený v grafe 9. Kým v rokoch 2000 až 2002 nezaznamenala výraznú zmenu (34 ha v roku 2000, 35 ha v roku 2001 a 43 ha v roku 2002), v roku 2003 výrazne vzrástla, a to takmer 3-krát (124 ha). Ďalší vývoj bol striedavý, v roku 2004 bol zaznamenaný pokles (o 46 ha), potom v roku 2005 bol mierny nárast (o 13 ha) a v ďalšom roku znova pokles (o 38 ha). Od roku 2006 až do roku 2008 je výmera stále rovnaká, 53 ha ekologických vinohradov.

Graf 9: Vývoj výmery ekologických vinohradov v rokoch 2000 - 2008

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

Konverzia z konvenčného na ekologické hospodárenie

Obdobie konverzie pre pestovanie rastlín trvá najmenej dva roky. Do obdobia konverzie je možné začleniť pôdu, ktorá nebola po dobu aspoň šesť mesiacov chemicky ošetrovaná, rovnako ako aj pestované rastliny. Plochy, na ktorých prebehla konverzia, nie je možné presúvať z ekologických na konvenčné pestovanie a opačne. Zakázané vstupy (pesticídy) nemôžu byť použité v žiadnom období konverzie.

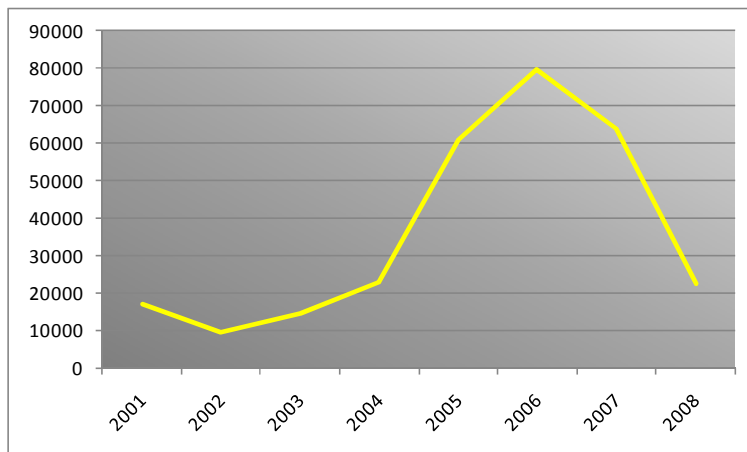
Obdobie konverzie v chove hospodárskych zvierat určených na výrobu mäsa, vlny, peria a kože, trvá najmenej jeden produkčný cyklus od ukončenia konverzie pestovania rastlín používaných na kŕmenie týchto zvierat.

Ak dôjde v priebehu konverzie k porušeniu pravidiel, obdobie konverzie začne plynúť znova po zbere plodiny, pri pestovaní ktorej došlo k porušeniu pravidiel.

Dodržanie pravidiel počas konverzie vyhodnocuje a kontroluje ÚKSÚP najmenej dvakrát ročne. Správy o výsledkoch kontroly sa predkladajú certifikačnému orgánu. Po splnení predpísaných podmienok konverzie môže poľnohospodársky subjekt požiadať o certifikáciu produkcie.

V grafe 10 môžeme vidieť vývoj výmery p.p. v konverzii od roku 2001 do roku 2008. Výraznejší nárast môžeme pozorovať v období po vstupe Slovenska do Európskej únie (z 23 057 ha v roku 2004 na 79 740 ha v roku 2006). V nasledujúcom roku nastal pokles výmery takmer na polovicu (36 792 ha) a v roku 2008 skoro až na štvrtinu výmery z roku 2006 (22 614 ha). Tento pokles je ovplyvnený tým, že pôvodné výmery p.p. sa už skonvertovali na ekologickú p.p. a farmári nemajú už záujem vstupovať do obdobia konverzie so svojou pôdou.

Graf 10: Vývoj výmery p.p. v konverzii v rokoch 2001 - 2008

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

Vývoj ekologického chovu hospodárskych zvierat na Slovensku od roku 2005 do roku 2008

V roku 2005 bolo na Slovensku chovaných približne 80 000 kusov hospodárskych zvierat, z toho asi 20 000 ks HD, 200 ks ošípaných a 58 000 ks oviec a kôz.¹

V roku 2006 vzrástol počet hospodárskych zvierat na asi 120 000 ks. Z toho bolo 28 922 ks HD, 87 607 ks oviec, 1 408 ks kôz, 312 ks ošípaných, 440 ks koní a 390 včelstiev.²

V roku 2007 bolo chovaných vyše 112 000 ks hospodárskych zvierat, z toho 28 513 ks HD, 80 315 ks oviec, 1 506 ks kôz, 155 ks ošípaných, 1 071 ks sliepok, 31 ks husí, 20 ks moriek, 470 ks koní a 277 včelstiev. Farmárov, ktorí chovali hospodárske zvierat, bolo 214 (takmer 77 % z celkového počtu farmárov 278).³

Subjekty registrované v ekologickom poľnohospodárstve v rokoch 2005 až 2008

V registri výrobcov biopotravín bolo ku koncu roku 2005 ÚKSÚP-om registrovaných 23 subjektov, ale len polovica z nich produkovala biopotraviny v počte do 80 druhov. Biopotraviny živočíšneho druhu neboli v roku 2005 vyprodukované.⁴

K 31.12.2006 bolo podľa ÚKSÚP-u evidovaných 298 držiteľov registrácie v systéme ekologického poľnohospodárstva, z toho bolo 256 farmárov. Držiteľov registrácie, ktorí vyrábali biopotraviny, bolo 33.⁵

K 31.12.2007 bolo v systéme ekologického poľnohospodárstva evidovaných 338 držiteľov registrácie, z toho bolo 278 farmárov a jeden včelár. Počet držiteľov registrácie predstavuje medziročne nárast 13,4 %.⁶

K 31. decembru 2008 bolo na Slovensku 418 ekologických subjektov, ktoré hospodárili na 136 669 ha poľnohospodárskej pôdy (114 055 ha ekologickej p.p. a 22 614 ha p.p. v konverzii). Priemerná výmera na jednu ekologickú farmu predstavuje 325,9 ha.⁷

¹ Zelená správa 2006

² Zelená správa 2007

³ Zelená správa 2008

⁴ Zelená správa 2006

⁵ Zelená správa 2007

⁶ Zelená správa 2008

⁷ Zelená správa 2009

4.3.2 Súčasný stav ekologického poľnohospodárstva na Slovensku

Štruktúra pôdneho fondu v ekologickom poľnohospodárstve

Výmera ekologicky obrábanej pôdy dosiahla v roku 2009 146 761 ha (7,2 % celoštátnej využiteľnej výmery poľnohospodárskej pôdy podľa LPIS), z toho 47 549 ha predstavuje orná pôda, 98 127 ha TTP, 1 030 ha ovocné sady a 55 ha vinohrady.

V tabuľke 4 je možné vidieť absolútnu a relatívnu zmenu štruktúry pôdneho fondu v roku 2009. Výmera ekologickej o.p. sa zvýšila o 13 628 ha (40,18%), výmera ekologických TTP sa zvýšila o 18 646 ha (23,46%), ekologické ovocné sady sa zväčšili o 430 ha (71,67%) a aj výmera ekologických vinohradov sa zväčšila o 2 ha (3,77%). Naopak p.p. v konverzii zaznamenala zmenšenie výmery o 44 042 ha (55,41%). Celkovo sa ekologická p.p. zväčšila o 32 706 ha (28,68%).

Čo sa týka štruktúry pestovaných plodín, tak sú to jednoznačne krmoviny na TTP. Po nich nasledujú obilniny (hlavne pšenica, ovos a jačmeň), ďalej sú to olejniný (hlavne slnečnica), liečivé rastliny a ovocie a zelenina.

Tabuľka 4: Rozdiel v štruktúre pôdneho fondu medzi rokmi 2009 a 2008

	2008	2009	absolútna zmena	relatívna zmena
ekol. o.p.	33 921 ha	47 549 ha	13 628 ha	40,18%
ekol. TTP	79 481 ha	98 127 ha	18 646 ha	23,46%
ekol. ovocné sady	600 ha	1 030 ha	430 ha	71,67%
ekol. vinohrady	53 ha	55 ha	2 ha	3,77%
p.p. v konverzii	79 481 ha	35 439 ha	- 44 042 ha	55,41%
spolu ecol. p.p.	114 055 ha	146 761 ha	32 706 ha	28,68%

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

Stavy hospodárskych zvierat

Hospodárske zvieratá chovalo ekologickým spôsobom 249 farmárov (nárast o 16,4 %). Medziročne sa zvýšili stavy ekologicky chovaných HZ o cca 17 % na 131 290 ks. Štruktúra chovu je uvedená v tabuľke 5 spolu s porovnaním chovu v roku 2007.⁸

⁸ Zelená správa 2009

Tabuľka 5: Prehľad chovu zvierat v ekologickom hospodárstve v roku 2008

kategória HZ	ekologický chov	chov v konverzii	spolu
HD	22 910 ks	7 523 ks	30 433 ks
ovce	65 155 ks	7 341 ks	72 496 ks
kozy	1 100 ks	28 ks	1 128 ks
kone	386 ks	176 ks	562 ks
ošípané	237 ks	0 ks	237 ks
sliepky	3 978 ks	20 ks	3 998 ks
včelstvá	345	0	345

zdroj: ÚKSÚP Bratislava

Subjekty registrované v ekologickom poľnohospodárstve

Podľa aktuálneho zákona č. 421/2004 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve vykonáva registráciu žiadateľov o ekologický systém hospodárenia na pôde ÚKSÚP Bratislava. K 31.12.2009 bolo v ekologickom poľnohospodárstve registrovaných 458 subjektov, z ktorých 371 subjektov bolo farmárov.

Štruktúra subjektov registrovaných v ekologickom poľnohospodárstve

K 31. decembru 2009 je na Slovensku 71 družstiev, 208 spoločností s ručením obmedzeným, 26 akciových spoločností, 145 samostatne hospodáriacich roľníkov a 8 subjektov iných než predošlé uvedené (živnostníci, výskumné ústavy a pod.).

4.3.3 Vývoj výroby bioproduktov a biopotravín na Slovensku od roku 2005 do roku 2008

Hlavným produktom ekologického poľnohospodárstva sú ekologické potraviny – biopotraviny. Obchod s biopotravinami je jedným z najviac rozvíjajúcich sa odvetví na svetovom trhu.

V registri výrobcov biopotravín bolo ÚKSÚP-om registrovaných 23 subjektov, ale len polovica z nich produkovala potraviny v počte do 80 druhov. Biopotraviny živočíšneho druhu neboli v roku 2005 vyprodukované.⁹

Za rok 2006 Naturalis SK, s.r.o. vydala 654 certifikátov (v roku predchádzajúcom roku 325 certifikátov), z toho 425 certifikátov bioproduktu, 47 certifikátov produktu

⁹ Zelená správa 2006

z konverzie, 171 certifikátov na biopotraviny a 11 certifikátov na potraviny z konverzie. Aj v ŽV boli certifikované nasledovné produkty a potraviny: surové a sušené kozie biomlieko, bryndza, syry, surové kravské a ovčie mlieko, HD - jatočný, med. Stále chýba napr. biomäso a mäsové výrobky. V porovnaní s rokom 2005 nastal výrazný nárast certifikovanej produkcie aj napriek nízkej certifikácii v ŽV.¹⁰

Naturalis SK, s.r.o. vydal k 31.12.2007 spolu 761 certifikátov na bioprodukty a biopotraviny, z toho 488 certifikátov bioproduktu a 87 certifikátov produktu z konverzie, 160 certifikátov na biopotraviny a 3 certifikáty na potraviny z konverzie. Vydaných bolo aj 23 certifikátov biokrmiva. K 31.12.2007 bolo certifikovaných spolu 146 druhov biopotravín: 40 druhov bylín, 11 druhov čerstvej zeleniny, 11 druhov čerstvého ovocia, 3 druhy krmív (lucerna, seno, senáž, 2 druhy medu, 1 druh mliečnych výrobkov, 3 druhy mlieka, 8 druhov obilnín, 4 druhy olejní, 8 druhov osív, ovčia vlna, 2 druhy strukovín, vajcia, 5 druhov zvierat.¹¹

So zvyšovaním počtu držiteľov registrácie a nárastom výmery pôdy v systéme EP dochádza k rozširovaniu sortimentu bioproduktov a biopotravín na trhu v rámci rastlinnej a živočíšnej výroby. Naturalis SK, s.r.o. vydala k 31.12.2008 spolu 873 certifikátov na bioprodukty a biopotraviny, čo bolo medziročne viac o 14,7 % (v rámci toho 591 certifikátov bioproduktov a 282 certifikátov biopotravín). Podľa Naturalis SK, s.r.o. bolo v minulom roku certifikovaných 102 výrobcov bioproduktov (t.j. o 36 výrobcov viac) a 38 výrobcov biopotravín (nárast o 17 výrobcov).¹²

Naturalis SK, s.r.o.¹³

Spoločnosť Naturalis SK, s.r.o. nadviazala na činnosť združenia Naturalis, ktorý vykonával inšpekciu od roku 1995 a neskôr aj certifikáciu. Niektorí inšpektori vykonávali svoju činnosť ešte pred vznikom združenia Naturalis na základe menovacích dekrétov vtedajšieho Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky (MP SR).

Spoločnosť Naturalis SK, s.r.o., bola založená dňa 10.03.2004. Hlavnými predmetmi podnikania sú kontrola a certifikácia v ekologickej poľnohospodárskej výrobe (EPV).

¹⁰ Zelená správa 2007

¹¹ Zelená správa 2008

¹² Zelená správa 2009

¹³ www.naturalis.sk

Výkonom kontroly a certifikácie je spoločnosť oprávnená u prevádzkovateľov zaradených do ekologickej poľnohospodárskej výroby - výrobcov produktov, potravín, krmív a kŕmnych zmesí, osív a vegetatívneho množiteľského materiálu; osôb zberajúcich voľne rastúce rastliny a ich časti, huby a morské rias; dovozcov z tretích krajín, obchodníkov a skladovateľov. Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSÚP) vydal oprávnenie do 18. júla 2011 a zároveň jej prideliť kód certifikačnej organizácie SK-02-BIO. Tento kód je zapracovaný v logu.

Certifikácia bioproduktov a biopotravín¹⁴

Žiadateľom o vydanie certifikátu môže byť iba držiteľ registrácie, ktorému ÚKSÚP vydá osvedčenie o spôsobilosti na vykonávanie registrovanej činnosti v ekologickom poľnohospodárstve.

Po registrácii nasleduje povinná kontrola, ktorú vykonáva ÚKSÚP na základe podpísanej zmluvy s držiteľom registrácie. Počas kontroly inšpektor vypisuje správu z inšpekcie, ktorá slúži ako podkladový materiál na vydanie certifikátu.

Certifikáty na bioprodukty a biopotraviny sa nevydávajú automaticky. Žiadateľ musí o certifikovanie svojich výrobkov požiadať certifikačný orgán Naturalis SK, s.r.o. na predpísanom tlačive - Žiadosť o vydanie certifikátu (príloha 2).

Po potvrdení prijatia žiadosti prechádza výrobok procesom hodnotenia, na základe ktorého môže byť rozhodnuté o certifikácii výrobku (vydaný certifikát), prerušení certifikácie (neúplná žiadosť - prerušená max. na 2 mesiace) alebo odmietnutí certifikácie (nevyhovujúca žiadosť).

Pri certifikácii biopotravín musí byť certifikovaný najskôr bioprodukt, respektíve bioprodukty, z ktorých sa biopotravina bude vyrábať. Ak nejde o čistú biopotravinu, tak najmenej 95% zložiek výrobku musí byť získaných v súlade s ekologickým poľnohospodárstvom.

Od 1.januára 2009 rozlišujeme certifikáciu na tzv. hromadnú certifikáciu a klasickú certifikáciu.

- **Klasická certifikácia - číslovania 2009/xxx:** Vystavuje sa na 12 mesiacov a sa na určité množstvo (kg, l, ks). Pri tejto certifikácii sa vydáva 8 typov certifikátov: (1) bioproduktu, (2) produktu v konverzii na EP, (3) biopotraviny, (4) potraviny v konverzii na EP, (5) biokrmiva, (6) krmiva

¹⁴ www.naturalis.sk

vhodného do EP, (7) bioosiva a (8) osiva v konverzii na ekologické poľnohospodárstvo. Tento typ certifikácie sa využíva pri certifikácii produkcie za minulé roky a pri novom výrobku - potravina, krmivo, osivo (tzn. bol už vystavený hromadný certifikát, pričom nový výrobok nebol zahrnutý do certifikačného procesu, rozšírila sa výroba v priebehu roka). Pre klasickú certifikáciu je potrebné vyplniť žiadosť o vydanie certifikátu (viď prílohu 1). K žiadosti je potrebné doložiť dokumentáciu.

- **Hromadná certifikácia - číslovanie xxx/2009:** pri tejto certifikácii sa vydáva Certifikát výrobkov. Súčasťou certifikátu je príloha, na ktorej sú uvedené všetky výrobky, ktoré prevádzkovateľ produkuje/vyrába podľa zásad EPV. Certifikát sa vydáva zvlášť pre rastlinnú výrobu, pre zber voľne rastúcich rastlín a ich častí prirodzene rastúcich v prírodných oblastiach, lesoch a poľnohospodárskych oblastiach, pre živočíšnu výrobu, pre výrobu potravín, výrobu osív (oddelené pre jariny a pre oziminy) a výrobu krmív. Tento typ certifikátu sa vydáva iba raz ročne a po ukončení úplnej kontroly prevádzkovateľa danej činnosti bezplatne (za certifikát sa platí iba v prípade, ak je požadované urýchlené konanie). Certifikát sa vystavuje iba pre produkciu z aktuálneho roku. Platnosť certifikátu je vždy do konca nasledujúceho roka, pričom nie je obmedzený na certifikované množstvo. Ak sa v priebehu roka rozšíri výroba o nový výrobok, alebo sa zabudne certifikovať výrobok - certifikát výrobkov sa neobnovuje - neaktualizuje, v tomto prípade treba podať žiadosť o vydanie certifikátu (klasická certifikácia). Pre certifikáciu výrobkov je potrebné vyplniť žiadosť o vydanie certifikátu výrobkov (viď prílohu 3), prílohu 1 (zoznam výrobkov), (viď prílohu 4) a v prípade výroby potravín a krmív aj prílohu 2 (zoznam zložiek/látok), (viď prílohu 5).

4.3.4 Súčasný stav výroby bioproduktov a biopotravín na Slovensku

V tabuľke 6 sú uvedení držitelia registrácie zaoberajúci sa výrobou potravín z ekologického poľnohospodárstva k 31. marcu 2009. Oproti roku 2008, keď bolo registrovaných 54 výrobcov ekologických potravín, v roku 2009 ich počet vzrástol na 57.

Tabuľka 6: Držitelia registrácie na výrobu potravín z EP

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
1.	ABEL plus, s.r.o.	Podvysoká - CA	EP	kozy	výrobca biopotravín, výrobca biokrmív
2.	AGRO CS, s.r.o.	Poprad - PP	-	-	výrobca biopotravín
3.	AGRO TAMI, a.s.	Nitra - NR	-	-	výrobca biopotravín, obchod
4.	AGRO-HELPEK, spol. s r.o.	Šútovce - PD	EP	ovce, kozy, jahňatá	výrobca biopotravín
5.	Agrokarpaty, spoločnosť s r.o.	Plavnica - SL	EP	-	výrobca biopotravín, voľný zber
6.	AGROPIENINY, s.r.o.	Stará Ľubovňa - SL	-	-	výrobca biopotravín, voľný zber
7.	AGROVITAL, poľnohospodárske družstvo, družstvo	Veľký Krtíš - VK	EP	sliedky	výrobca biopotravín, výrobca biokrmív
8.	ALFA BIO, s.r.o.	Kremnička - BB	-	-	výrobca biopotravín
9.	APIS, spol. s r.o. Veľké Kapušany	Veľké Kapušany - MI	-	-	výrobca biopotravín, obchod
10.	ASPARAGUS, spol. s r.o.	Veľké Leváre - MA	EP	-	výrobca biopotravín, obchod
11.	BGV, s.r.o.	Hniezdne - SL	-	-	výrobca biopotravín
12.	BIOCENTRUM, s.r.o.	Želiezovce - LV	EP	-	výrobca biopotravín, obchod, voľný zber
13.	BÚŠLAK OIL, s.r.o.	Dunajský Klátov - DS	-	-	výrobca biopotravín, výrobca biokrmív, obchod
14.	CELPO, spol. s r.o.	Očová - ZV	-	-	výrobca biopotravín
15.	createc msc, s.r.o.	Zvolenská Slatina - ZV	-	-	výrobca biopotravín
16.	Dr. Andy, s.r.o.	Bratislava - LV	-	-	výrobca biopotravín, dovoz
17.	EKOARMY, s.r.o.	Podskalie - PB	EP	kone	výrobca biopotravín, voľný zber
18.	EKOTREND MYJAVA, spol. s r.o.	Rudník - MY	EP	-	výrobca biopotravín, voľný zber, výrobca bioosív, obchod
19.	EQUUS, a.s.	Bratislava - VK	-	-	výrobca biopotravín, obchod
20.	framipek s.r.o.	Šenkvice - PK	-	-	výrobca biopotravín
21.	Fresh Fruit, s.r.o.	Bratislava - BA	EP	-	výrobca biopotravín
22.	FRUCTOP, s.r.o.	Ostratice - PE	-	-	výrobca biopotravín, skladovanie
23.	FYTOPHARMA a.s.	Malacky - MA	-	-	výrobca biopotravín
24.	Familia, s.r.o. Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa - SL	-	-	výrobca biopotravín
25.	HERBEX, s.r.o.	Vinica - VK	-	-	výrobca biopotravín
26.	IGET, s.r.o.	Lipany - SB	-	-	výrobca biopotravín
27.	ILaS COMPANY s.r.o.	Michalovce - VT	-	-	výrobca biopotravín
28.	Ing. Ingrid Kaczoreková INWEX	Modrý Kameň - VK	-	-	výrobca biopotravín

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
29.	Ján Cibulka - CIBI	Marcelová - KN	-	-	výrobca biopotravín
30.	Jozef Chorvát - J-A-CH	Ivanovce - TN	-	-	výrobca biopotravín
31.	K.B.FRUTOS, spoločnosť s ručením obmedzeným Prešov	Prešov - PO	-	-	výrobca biopotravín
32.	Mária Bujňáková - SHR, BIOAPIS - SK VČELIA FARMA	Brezovica - SB	-	včely	výrobca biopotravín
33.	Martin Val'o - VAMAR	Nižný Klátov - ML	EP	HD, ovce, kone	výrobca biopotravín
34.	McCartes, a.s.	Bratislava - BA	-	-	výrobca biopotravín
35.	Mlyn Pohronský Ruskov	Pohronský Ruskov - LV	-	-	výrobca biopotravín
36.	Mlyn Sládkovičovo, a.s.	Sládkovičovo - GA	-	-	výrobca biopotravín
37.	MLYN ŠTÚROVO, a.s.	Pohronský Ruskov - LV	-	-	výrobca biopotravín
38.	Natural - Alimentária, spol. s r.o.	Bratislava - VK	EP	-	výrobca biopotravín, obchod
39.	NATURES, s.r.o.	Trnava - TT	-	-	výrobca biopotravín
40.	NOVOFRUCT SK, s.r.o.	Nové Zámky - NZ	-	-	výrobca biopotravín
41.	Oľga Apoleníková - SHR	Pružina - PB	EP	ovce, jahňatá	výrobca biopotravín
42.	PALMA Group, a.s.	Bratislava - PE	-	-	výrobca biopotravín
43.	Pečivárne Liptovský Hrádok, s.r.o.	Liptovský Hrádok - LM	-	-	výrobca biopotravín
44.	Pol'nohospodárske družstvo Kľačianska Magura, družstvo	Turčianske Kľačany - MT	EP	ovce, jahňatá	výrobca biopotravín
45.	SadLivia, s.r.o.	Nitra - NR	EP	-	výrobca biopotravín
46.	SANNY TEA, s.r.o.	Trenčín - TN	-	-	výrobca biopotravín, obchod
47.	Senická mliekareň, a.s.	Senica - SE	-	-	výrobca biopotravín, obchod
48.	SLOVENSKÉ CUKROVARY, s.r.o.	Sereď - GA	-	-	výrobca biopotravín, výrobca biokrmív, obchod
49.	T - International, s.r.o.	Snina - SV	-	-	výrobca biopotravín, obchod
50.	Tatranská mliekareň, a.s.	Kežmarok - KK	-	-	výrobca biopotravín, obchod
51.	VEPY, spol. s r.o.	Trstená - TS	-	-	výrobca biopotravín
52.	Vetter Slovakia, spol. s r.o.	Trnava - HC	-	-	výrobca biopotravín, dovoz
53.	Vinárske závody Krupina, s.r.o.	Piešťany - PN	-	-	výrobca biopotravín

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
54.	Vladimír Hamara - SHR	Práznovce - PE	EP	HD, ovce, kozy, kone, sliepky, husi, kačice, morky, pony, kozľa, jahňatá	výrobca biopotravín
55.	WALKER, s.r.o.	Žilina - VK	-	-	výrobca biopotravín
56.	ZAEL, s.r.o.	Veľký Krtíš - VK	-	-	výrobca biopotravín
57.	Zuzana Homolová - AFRA	Levoča - LE	EP	-	výrobca biopotravín

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

V tabuľke 7 sú uvedení držitelia registrácie dovážajúci bioprodukty a biopotraviny z tretích krajín k 31. marcu 2009. V minulom roku bolo týchto subjektov 5, z toho dvaja tento rok nie sú registrovaní, ale pribudli tri nové subjekty.

Tabuľka 7: Držitelia registrácie na dovážanie produktov a potravín z EP

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
1.	BIOLA TRANS, spol. s r.o.	Nitra - BN	-	-	obchod, dovoz
2.	Dr. Andy, s.r.o.	Bratislava - LV	-	-	dovoz, výrobca biopotravín
3.	HYSON Slovensko, s.r.o.	Štúrovo - KN	-	-	obchod, dovoz
4.	NORRIS, s.r.o.	Kálnica - NM	-	-	dovoz
5.	Parvus, s.r.o.	Volkovce - ZM	-	-	obchod, dovoz
6.	Vetter Slovakia, spol. s r.o.	Trnava - HC	-	-	dovoz, výrobca biopotravín

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Na zahraničný trh sa ponúkajú produkty, o ktoré prejaví záujem zahraničný odberateľ. Sú to v najväčšej miere poľnohospodárske plodiny vo forme základnej suroviny: pšenica, jačmeň, kukurica, slnečnica, hrach, proso, pohánka. Zo živočíšnej produkcie sa predávajú vajíčka, jahňatá a mliečne výrobky. Medzi spracované produkty, ktoré sa zo Slovenska vyvážajú, patria kryštálový cukor a koreninová paprika. Úprava technológie výroby cukru bola urobená na základe požiadavky odberateľa. Cukor sa

v zahraničí používa na výrobu čokolády, želé ovocných cukríkov, lízaniek, zmrzliny a pekárenských výrobkov. Záujem obchodného partnera bol aj o melasu ako o vedľajší produkt výroby cukru. Melasa bola využitá na spracovanie v liehovarníckom a kvasnom priemysle

V tabuľke 8 sú uvedení držitelia registrácie na ekologickú porážku HD. V minulosti sme nemali ekologické bitúnky a všetky ekologicky odchované zvieratá museli byť vyvezené do zahraničia na ekologické spracovanie. Následne sa ekologické mäso a mäsové výrobky naspäť dovážali na Slovensko. Celý tento proces zvyšoval cenu takejto ekologickej produkcie. Od minulého roka máme už aj na Slovensku štyri ekologické bitúnky, takže zvieratá už nemusia byť vyvážané do zahraničia, ale môžu byť ekologicky porazené aj u nás.

Tabuľka 8: Držitelia registrácie na ekologickú porážku HD

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
1.	DALTON, spol. s r.o.	Košice - KE	-	-	porážka HD
2.	Mäso ZEMPLÍN, akciová spoločnosť Michalovce	Michalovce - MI	-	-	porážka HD
3.	Pol'nohospodárske družstvo Šuňava	Šuňava - PP	EP	HD, ovce	porážka HD
4.	SVAMAN, spol. s r.o.	Myjava - MY	-	-	porážka HD

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

V tabuľke 9 sú uvedení držitelia registrácie na prevádzku obchodu s ekologickými produktmi a potravinami.

Tabuľka 9: Držitelia registrácie na prevádzku obchodu s ekologickými produktmi a ekologickými potravinami

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
1.	A.C.H. ZADEN SHOP, spol. s r.o.	Komárno - KN	-	-	obchod
2.	AC s.r.o.	Veľký Krtíš - VK	-	-	obchod
3.	AFEED, a.s.	Bratislava - BA	-	-	obchod
4.	AGRO - HATÁR, spol. s r.o.	Ipeľský Sokolec - LV	-	-	obchod
5.	AGRO TAMI, a.s.	Nitra - NR	-	-	obchod, výrobca biopotravín
6.	ANDACO, s.r.o.	Hlohovec - HC	-	-	obchod

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
7.	Anja, spol. s r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod
8.	APIS, spol. s r.o. Veľké Kapušany	Veľké Kapušany - MI	-	-	obchod, výrobca biopotravín
9.	ASPARAGUS spol. s r.o.	Veľké Leváre - MA	EP	-	obchod, výrobca biopotravín
10.	BALSEED, spol. s r.o.	Kameničná - KN	K	-	obchod, výrobca biokrmív, výrobca bioosív
11.	Berger Solutions, s.r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod
12.	Bioaspa, spol. s r.o.	Kúty - SE	EP	-	obchod
13.	BIOCETRM, s.r.o.	Želiezovce - LV	EP	-	obchod, výrobca biopotravín, voľný zber
14.	BIOLA TRANS, spol. s r.o.	Nitra - BN	-	-	obchod, dovoz
15.	BIOPRODUKT SLOVAKIA, s.r.o.	Želiezovce - LV	EP	-	obchod
16.	BOLITEX Slovakia, a.s.	Topoľčany - TO	-	-	obchod
17.	BÚŠLAK OIL s.r.o.	Dunajský Klátov - DS	-	-	obchod, výrobca biokrmív, výrobca bioosív
18.	CLASS FOOD BRATISLAVA, s.r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod
19.	EKOTREND MYJAVA, spol. s r.o.	Rudník - MY	EP	-	obchod, výrobca biopotravín, výrobca bioosív, voľný zber
20.	EQUUS, a.s.	Bratislava - VK	-	-	obchod, výrobca biopotravín
21.	G8, s.r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod
22.	HYSON Slovensko, s.r.o.	Štúrovo - KN	-	-	obchod, dovoz
23.	Johann Kotanyi s.r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod
24.	LAUKO FOODS & DRINKS, s.r.o.	Trenčín - TN	-	-	obchod
25.	M+S Trading SK, s.r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod
26.	MARESI Foodbroker, s.r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod
27.	MERKANTA INTERNATIONAL, spol. s r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod
28.	Natural - Alimentária, spol. s r.o.	Bratislava - VK	EP	-	obchod, výrobca biopotravín

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
29.	NOHEL GARDEN, s.r.o.	Lužianky - NR	-	-	obchod
30.	Parvus, s.r.o.	Volkovce - ZM	-	-	obchod, dovoz
31.	PFANNER SLOVENSKO- PFANNER&KRÚTA, spol. s r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod
32.	POĽNONÁKUP LIPTOV, a.s.	Liptovský Mikuláš - LM	-	-	obchod, výrobca biopotravín
33.	RWA SLOVAKIA, spol. s r.o.	Bratislava - BA	-	-	obchod, výrobcovia bioosív, skladovanie
34.	SANNY TEA, s.r.o.	Trenčín - TN	-	-	obchod, výrobca biopotravín
35.	Senická mliekareň a.s.	Senica - SE	-	-	obchod, výrobcovia biopotravín
36.	SF Soepenber, s.r.o.	Trnava - TT	-	-	obchod
37.	Silvester Vido - SHR, VIDOS - služby vidieku	Malá Čausa - PD	K	HD, kone	obchod
38.	ŠKOLSKÉ HOSPODÁRSTVO Búšlak, spol. s r.o.	Veľké Dvorníky - DS	EP	HD	obchod, výrobca bioosív
39.	SLOVENSKÉ CUKROVARY, s.r.o.	Sereď - GA	-	-	obchod, výrobca biopotravín, výrobca biokrmív
40.	Solár Eko, s.r.o.	Ipeľský Sokolec - LV	-	-	obchod
41.	SUNCITY, s.r.o.	Dunajská Streda - DS	-	-	obchod
42.	T - International, s.r.o.	Snina - SV	-	-	obchod, výrobca biopotravín
43.	Tatranská mliekareň, a.s.	Kežmarok - KK	-	-	obchod, výrobca biopotravín

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

V tabuľke 10 je uvedený držiteľ registrácie na ekologickú výrobu sladu – na Slovensku máme zatiaľ len jedného výrobcu.

Tabuľka 10: Držitelia registrácie na ekologickú výrobu sladu

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
1.	LYCOS - Trnavské sladovne, spol. s r.o.	Trnava - TT	-	-	výrobca sladu

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

V tabuľke 11 sú uvedení držitelia registrácie na ekologický voľný zber.

Tabuľka 11: Držitelia registrácie na ekologický voľný zber

por.č.	prevádzkovateľ	sídlo spoločnosti - okres prevádzky	štatút pôdy	chov zvierat	registrovaná činnosť
1.	Agrokarpáty, spoločnosť s r.o.	Plavnica - SL	EP	-	voľný zber, výrobca biopotravín
2.	AGROPIENINY, s.r.o.	Stará Ľubovňa - SL	-	-	voľný zber, výrobca biopotravín
3.	BIOCENTRUM, s.r.o.	Želiezovce - LV	EP	-	voľný zber, výrobca biopotravín, obchod
4.	EKOFARM, s.r.o.	Podskalie - PB	EP	kone	voľný zber, výrobca biopotravín
5.	EKOTREND MYJAVA, spol. s r.o.	Rudník - MY	EP	-	voľný zber, výrobca biopotravín, výrobca biosív, obchod
6.	Ing. Ján Chrenko - dvor Morgov - SHR	Partizánske - PE	-	-	voľný zber
7.	Tuber, s.r.o.	Šurice - LC	-	-	voľný zber
8.	ZELEX SLOVAKIA, spol. s r.o.	Komárno - KN	-	-	voľný zber

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

V tabuľke 12 sú uvedené platné certifikáty na bioprodukty a biopotraviny do konca roka 2010 a ich počet. Najviac certifikátov je vydaných na krmivá a krmne zmesi (23,3 %). Nad sto certifikátov je ešte vydaných na obilniny (18 %), zvieratá (8,8 %) a na čerstvé ovocie (8 %). Do 10 certifikátov je vydaných na sušené ovocie, lieh a liehoviny, ovčiu vlnu, med a výrobky z medu, mrazenú zeleninu, výrobky zo sóje, krmoviny, sušené zemiaky a jedlé tuky a oleje. Zo základných potravín chýbajú napríklad certifikáty na vajcia, mäso a mäsové výrobky.

Tabuľka 12: Prehľad platných certifikátov na bioprodukty a biopotraviny do konca roka 2010

komodita	počet
krmivá a krmne zmesi	348
obilniny	268
zvieratá	131
čerstvé ovocie	120
mliečne výrobky	92
čaje	78
víno	72

komodita	počet
byliny	69
mlynské výrobky	38
mlieko	34
olejniny	28
cestoviny	27
čerstvá zelenina	25
trvanlivé pečivo	24
výživové doplnky	21
strukoviny a výrobky zo strukovín	20
zemiaky	17
škrupinové ovocie	13
osivá	12
sušená zelenina	12
sušené ovocie	9
lieh a liehoviny	8
ovčia vlna	7
med a výrobky z medu	6
mrazená zelenina	4
výrobky zo sóje	4
krmoviny	2
sušené zemiaky	2
jedlé tuky a oleje	1
spolu	1492

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Všetky údaje uvedené v tabuľkách 6 až 12 sú zozbierané k 31. marcu 2010. Výrobcovia bioproduktov a biopotravín žiadajú o certifikáciu svojich výrobkov priebežne, preto uvedený zoznam subjektov nie je pre obdobie do konca decembra 2010 konečný a je možné, že budú pribúdať nové subjekty s novými certifikátmi.

Povinné označovanie biopotravín¹⁵

1. Ak min. 95 % hmotnosti zložiek poľnohospodárskeho pôvodu je ekologických a ostatné zložky sú povolené podľa nariadenia, potravina sa označuje nasledovne:

- v názve sa uvedie termín „BIO“
- v zložení sa všetky ekologické zložky označia termínom „bio“
- inšpekčným kódom SK-02-BIO (od 01.07.2010 bude SK-BIO-02)
- logom ekologického poľnohospodárstva (viď prílohu 6)

¹⁵ www.naturalis.sk

- logom Spoločenstva (platí od 01.07.2010, vid' prílohu 9)
- nepovinné je uvádzanie loga inšpekčnej organizácie

2. Ak má potravina menej ako 95 % ekologických zložiek a ostatné zložky sú povolené podľa nariadenia, potravina sa označuje nasledovne:

- termín „bio“ sa uvádza iba v zložení výrobku a iba pri ekologických zložkách
- zoznam zložiek zahŕňa označenie celkového percentuálneho podielu ekologických zložiek v pomere k celkovému množstvu zložiek poľnohospodárskeho pôvodu (termín a označenie percentuálneho podielu sa uvádza v rovnakej farbe, veľkosti a štýle písma ako ostatné označenia v zozname zložiek)
- inšpekčným kódom SK-02-BIO (od 01.07.2010 bude SK-BIO-02)
- logom ekologického poľnohospodárstva (vid' prílohu 6)
- nesmie sa v názve uvádzať termín „BIO“
- nesmie sa uvádzať európske logo (vid' prílohu 8)
- nepovinné je uvádzanie loga inšpekčnej organizácie

3. Produkty, potraviny, osivá v konverzii na ekologické poľnohospodárstvo sa označujú nasledovne:

- presne stanoveným textom: „výrobok v konverzii na ekologické poľnohospodárstvo“ (text sa uvádza v rovnakej farbe, veľkosti a štýle písma ako obchodný názov výrobku)
- inšpekčným kódom SK-02-BIO (od 01.07.2010 bude SK-BIO-02)
- logom ekologického poľnohospodárstva (vid' prílohu 6)
- nesmie sa v názve uvádzať termín „BIO“ a ani v zložení výrobku
- nesmie sa uvádzať európske logo (vid' prílohu 8)
- nepovinné je uvádzanie loga inšpekčnej organizácie

Od 1. júla 2010 vojde do platnosti nové európske logo (vid' prílohu 8), ktoré bude povinné v označovaní všetkých produktov, potravín, krmív a osív z ekologického poľnohospodárstva. Staré európske logo (vid' prílohu 7) zanikne a nebude sa môcť používať.

4.4 Analýza spotreby ekologických potravín

4.4.1 Dostupnosť bioproduktov a biopotravín

Na domácom trhu bioprodukty predávajú

- Ekofarmy a ekofarmári s predajom z dvora: je to ideálny spôsob nákupu, pretože spotrebiteľia prostredníctvom priameho predaja môžu nakúpiť čerstvé bioprodukty za výhodnejšie ceny.
- Maloobchodné predajne so zdravou výživou: je to tradičný spôsob predaja biopotravín. Tieto predaje ponúkajú široký sortiment za primerané ceny. Výhodou tohto predaja je kvalifikovaný personál predajne. Tieto predajne môžu poskytovať aj poradenskú činnosť a informačný servis.
- Hypermarkety: tento spôsob predaja je u nás veľmi populárny. Má však viac nevýhod, ako neinformovaný personál, vysoké ceny, atď.
- Kluby priateľov ekologického poľnohospodárstva: na Slovensku je ešte málo rozšírený spôsob predaja, ale veľmi výhodný spôsob získavania bioproduktov a biopotravín. Je zabezpečené pravidelné zásobovanie členov klubu biopotravínami. Spoločný nákup na ekofarme šetrí čas i náklady na dopravu. Prvý takýto klub fungoval v Košiciach, druhý bol založený v Trenčíne v roku 2000.
- Online obchody na internete: je to pohodlný spôsob nákupu. Výhodou tejto formy je úspora času. Má však aj svoje nevýhody, ako napr. zúženie sortimentu o výrobky s krátkou trvanlivosťou a relatívne vysoký poplatok za poštovné pri menších nákupoch.

4.4.2 Tesco Organic

Od roku 2007 sa na pultoch obchodov Tesco objavuje viac ako 130 výrobkov z oblasti čerstvých a trvanlivých potravín pod značkou Tesco Organic. Ponuka obsahuje cereálne výrobky, semiačka a orechy, niekoľko druhov čaju a kávy, nápoje, ryžu, cestoviny, olivové oleje, veľký výber čerstvého mäsa a údenín, pečivo, ale tiež ovocie a zeleninu. Tesco zákazníkom ponúka tiež biovíno z unikátnej biosférickej rezervácie Pálava v odrodách Malverina a Laurot.

"Našou ponukou sme chceli pokryť čo najširšie spektrum potravín, aby zákazníci mohli bez problémov zaradiť biopotraviny do svojho každodenného jedálneho lístka," informuje Lead Tesco Brand Manager.

Biopotraviny radu Tesco môžu zákazníci spoznať podľa jednotného čierno-zeleného obalu a výrazného loga "TescoOrganic". Na väčšine výrobkov je uvedené logo kontrolnej organizácie preukazujúcej biopôvod s nápisom Ekopoľnohospodárstva platný pre Slovenskú republiku, alebo zeleno-modré logo s nápisom "Organic Farming" pre štáty Európskej únie.

"Výrobky Tesco Organic budú v našich predajniach vystavené v samostatných moduloch. Chceme, aby ich naši zákazníci ľahko našli a aby boli jednoducho rozpoznateľné," dopĺňa Lead Tesco Brand Manager.

Základné údaje o Tesco Organic

- Tesco ponúka viac ako 100 druhov výrobkov v kvalite bio pod značkou Tesco Organic
- tovar je vystavený v samostatných moduloch v oddeleniach čerstvých a trvanlivých potravín
- výrobky sú označené logom Tesco Organic a grafickým znakom preukazujúcim biopôvod
- výrobky sú v predaji od 10. októbra 2007 vo vybraných obchodoch Tesco v SR
- ovocie a zelenina sa predáva pod značkou Tesco BIO

Označenie biopotravín Tesco Organic:

1. Majú výrazné logo (označenie Tesco Bio len pre ovocie a zeleninu)

2. Majú grafický znak kontrolnej organizácie potvrdzujúci biopôvod

4.4.3 Prieskum spotrebiteľského správania sa na domácom trhu s biopotravinami

Na dotazník reagovalo 262 respondentov. Návratnosť dotazníka bola približne 52,4%, keďže oslovených bolo približne 500 ľudí. Dotazník bol distribuovaný prostredníctvom internetu.

Z respondentov bolo 184 žien (70,23%) a 78 mužov (29,77%). Priemerný vek respondentov bol 32 rokov.

Z hľadiska dosiahnutého vzdelania bola štruktúra respondentov nasledovná:

- základné vzdelanie: 5 respondentov (0,19%)
- stredoškolské vzdelanie: 69 respondentov (26,34%)
- odborné vzdelanie: 12 respondentov (4,57%)
- bakalársky titul: 71 respondentov (27,1%)
- vyššie odborné vzdelanie: 5 respondentov (1,91%)
- magisterský/inžiniersky titul: 59 respondentov (22,51%)
- vyšší ako magisterský/inžiniersky titul: 46 respondentov (17,56%)

Otázka 1: Čo sú to biopotraviny?

odpoveď	abs.	rel.
všetky potraviny spĺňajúce kritériá zdravej výživy	6	2,29%
každý produkt, ktorý má v názve, prípadne na obale uvedené „natur“ alebo „Racio“	5	1,91%
potraviny, ktoré pochádzajú z kontrolovaného a certifikovaného systému ekologického poľnohospodárstva	246	93,89%
neviem	5	1,91%

Touto otázkou sme sa snažili zistiť, do akej miery je obyvateľstvo informované o danej problematike. Keďže „správna“ odpoveď bola „potraviny, ktoré pochádzajú z kontrolovaného a certifikovaného systému ekologického poľnohospodárstva“, znamená to, že 93,89% opýtaných vie, čo sú biopotraviny. Len zanedbateľné percento na danú otázku odpovedalo nesprávne, prípadne nevedelo odpovedať.

Otázka 2: Myslíte si, že biopotraviny môžu prispievať k lepšiemu zdraviu?

odpoveď	abs.	rel.
áno	230	87,79%
nie	14	5,34%
neviem	18	6,87%

Vo všeobecnosti je známe, že biopotraviny sú kvalitnejšie ako konvenčné, sú výživnejšie, a teda môžu prispievať k lepšiemu zdravotnému stavu populácie. Na vzorke opýtaných sme zisťovali, koľkí si myslia, že biopotraviny môžu prispievať k lepšiemu zdraviu. 230 respondentov (87,79%) si myslí, že biopotraviny môžu prispievať k lepšiemu zdraviu. 14 respondentov (5,34%) si myslí, že nemôžu prispievať a 18 respondentov (6,87%) nevie posúdiť.

Otázka 3: Ako často nakupujete biopotraviny?

odpoveď	abs.	rel.
denne	10	3,82%
týždenne	29	11,07%
mesačne	14	5,34%
príležitostne	151	57,63%
nenakupujem	58	22,14%

Na trh sa dostáva široký sortiment biopotravín. Otázkou č. 3 sme sa snažili zistiť, či spotrebiteľia nakupujú biopotraviny a ako často. Ako je zrejmé z vyššie uvedenej tabuľky, 10 respondentov (3,82%) nakupuje biopotraviny denne, 29 respondentov (11,07%) nakupuje týždenne a 14 respondentov (5,34%) nakupuje mesačne. 151 respondentov (57,63%) nakupuje biopotraviny len príležitostne a 58 respondentov (22,14%) nenakupuje vôbec.

Otázka 4: Ak nakupujete biopotraviny, kde najčastejšie? (môžete zaznačiť aj viac možností, v prípade, že nenakupujete biopotraviny, nevyplňujte)

odpoveď	abs.	rel.
hypermarket, supermarket	119	58,33%
bežná predajňa potravín	29	14,22%
špecializovaná predajňa „BIO“	95	46,57%
priamo u výrobcu – „predaj z dvora“	26	12,75%

Oproti minulosti, keď sa predaj bioproduktov realizoval najmä „z dvora“, čo znamená priamo na farme, v súčasnosti sa biopotraviny dostávajú už aj do supermarketov a hypermarketov. Rozširuje sa i sieť špecializovaných predajní na výrobky v biokvalite.

Z tých, čo nakupujú biopotraviny, 119 nakupuje najčastejšie v hypermarketoch a supermarketoch (58,33%). 29 respondentov (14,22%) nakupuje v bežných predajniach potravín, 95 respondentov (46,57%) v špecializovaných predajniach a 26 respondentov (12,75%) nakupuje priamo u výrobcu. Z toho vyplýva, že ľudia najčastejšie nakupujú v hypermarketoch, supermarketoch a v špecializovaných predajniach „BIO“. Najmenej respondentov využíva formu „predaja z dvora“.

Otázka 5: Sú pre Vás biopotraviny dostupné miesta predaja?

odpoveď	abs.	rel.
áno	203	77,48%
nie	26	9,92%
neviem	33	12,60%

V minulosti bola dostupnosť biopotravín náročnejšia, zákazník, ktorý si chcel biopotraviny kúpiť, musel vynaložiť väčšie náklady na presun a znamenalo to pre neho stratu času. Touto otázkou sme chceli zistiť, či je v súčasnosti pre spotrebiteľov ľahké dostať sa k biopotravinám. Pre 203 respondentov (77,48%) sú biopotraviny dostupné, pre 26 respondentov (9,92%) nedostupné a 33 respondentov (12,6%) nevedelo povedať.

Otázka 6: Zaregistrovali ste vo Vašom okolí reklamu na biopotraviny?

odpoveď	abs.	rel.
áno	105	40,07%
nie	136	51,91%
neviem	21	8,02%

S rastúcou ponukou biopotravín sa zvyšujú nároky na propagáciu a reklamu. Predajne medzi sebou súperia a snažia sa zaujať svojich zákazníkov. Otázkou č. 6 sme chceli zistiť, koľkí z respondentov zaregistrovali reklamu na biopotraviny. 105 z nich (40,07%) zaregistrovalo reklamu v nejakom médiu, 41 respondentov (51,91%) nezaregistrovalo a 21 respondentov (8,02%) nevedelo povedať. Z toho vyplýva, že väčšina respondentov nezaznamenala reklamu na biopotraviny. Myslíme si, že to nie je dobrá situácia pre odbyt ekologických potravín, pretože aj vďaka dobrej propagácii sa môže zvýšiť ich predaj.

Otázka 7: Ak áno, v akom médiu? (môžete zaznačiť aj viac možností, v prípade, že nie, nevyplňujte)

odpoveď	abs.	rel.
TV	58	55,24%
rozhlas	11	10,48%
tlač	64	60,95%
internet	72	65,57%
bilboardy	24	22,86%
akciové letáky	86	81,91%

Tých, čo zaregistrovali vo svojom okolí reklamu na biopotraviny, sme sa pýtali, v akom médiu ju zaznamenali. 58 respondentov (55,24%) uviedlo televíziu, 11 respondentov (10,48%) rozhlas, 64 respondentov (60,95%) v tlači, 72 respondentov (65,57%) na internete, 24 respondentov (22,86%) na bilboardoch a 86 respondentov (81,91%) v akciových letákoch. Z toho vyplýva, že najsilnejšie médium propagácie boli akciové letáky, hneď za nimi nasledovali internet a tlač.

Otázka 8: Ochutnali ste výrobok zo sortimentu biopotravín?

odpoveď	abs.	rel.
áno	220	83,97%
nie	27	10,31%
neviem	15	5,72%

Touto otázkou sme sa snažili zistiť, či respondenti ochutnali nejaké výrobky zo sortimentu biopotravín. Zo všetkých respondentov 220 ochutnalo biopotraviny (83,97%), 27 respondentov (10,31%) neochutnalo a 15 respondentov (5,72%) nevedelo povedať.

Otázka 9: Ak áno, ako by ste ho ohodnotili? (v prípade, že ste ho neochutnali, nevyplňujte)?

odpoveď	abs.	rel.
veľmi dobrý	91	41,36%
priemerný	109	49,55%
nechutil mi	5	2,27%
neviem	15	6,82%

Ďalej sme sa snažili zistiť, ako chutili biopotraviny tým, ktorí už nejaké ochutnali. 91 respondentov (41,36%) povedalo, že im biopotraviny chutili. 109 respondentov (49,55%) považovalo biopotraviny za priemerné a 5 respondentom (6,82%) nechutili.

Otázka 10: Aká je podľa Vášho názoru u nás cena biopotravín?

odpoveď	abs.	rel.
nízka	3	1,15%
priemerná	46	17,56%
vysoká	183	69,84%
veľmi vysoká	30	11,45%

Spotrebiteľská cena biopotravín je všeobecne vyššia ako cena konvenčných potravín. Súvisí to s vyššími nákladmi na ich výrobu a s nižšími výnosmi. Len traja respondenti (1,15%) uviedli, že cena biopotravín na Slovensku je nízka. 46 respondentov (17,56%) si myslí, že ich cena je priemerná a až 183 respondentov (69,84%) uvádza, že cena potravín je vysoká.

Otázka 11: Myslíte, že cena biopotravín je primeraná ich kvalite?

odpoveď	abs.	rel.
rozhodne áno	6	2,29%
skôr áno	94	35,88%
skôr nie	74	28,24%
rozhodne nie	14	5,35%
neviem posúdiť	74	28,24%

Pri zisťovaní primeranosti ceny ku kvalite sme dosiahli nasledovné výsledky. Len 6 respondentov (2,29%) rozhodne súhlasilo s primeranosťou ceny ku kvalite biopotravín. Najviac respondentov – až 94 (35,88%) skôr súhlasí s tým, že cena je primeraná kvalite. 74 respondentov (28,24%) skôr nesúhlasí s primeranosťou cien a 14 respondentov (5,35%) rozhodne nesúhlasilo. Až 74 respondentov (28,24%) nevedelo posúdiť, či cena biopotravín zodpovedá ich kvalite.

Otázka 12: Zorad'te uvedené kritériá, ktoré Vás ovplyvňujú pri nákupe biopotravín, od najdôležitejšieho po najmenej dôležité. (1 – najdôležitejšie, 8 – najmenej dôležité; v prípade, že nenakupujete biopotraviny, nevyplňujte)

poradie	kritérium
1.	chuť
2.	cena
3.	pôvod
4.	odporúčania známych
5.	značka
6.	zaťaženosť životného prostredia
7.	obal
8.	propagácia výrobku

Pri zisťovaní, ktorý z uvedených faktorov najviac ovplyvňoval respondentov pri kúpe biopotravín, na prvom mieste sa umiestnila chuť. Cena bola až na druhom mieste. Ako najmenej dôležité kritérium zvolili respondenti propagáciu výrobkov. Preto je možné, že toľkí z respondentov (59,93%) nevnímali propagáciu biopotravín. Alebo práve preto, že ju nezaregistrovali, tak ju dali až na poslednom mieste.

Otázka 13: Vyznačte, ktoré potraviny by ste preferovali biologické pred konvenčnými. (viacero možných odpovedí)

potraviny	abs.	rel.
pečivo	107	40,84%
múka	66	25,19%
ovocie a zelenina	224	85,50%
nápoje	67	37,02%
čaje a káva	45	17,18%
víno	29	11,07%
sladké výrobky	35	13,36%
cereálne výrobky	138	52,67%
mäso a mäsové výrobky	169	64,50%
vajcia	157	59,92%
mlieko a mliečne výrobky	195	74,48%

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že najviac respondentov by preferovalo ovocie a zeleninu pochádzajúce z ekologického poľnohospodárstva (85,5%). Viac ako polovica respondentov by ešte uprednostnila ekologické mlieko a mliečne výrobky (74,48%), mäso a mäsové výrobky (64,5%), vajcia (59,92%) a cereálne výrobky (52,67%). Najmenej respondentov by siahlo po ekologickom víne (11,07%) a po ekologických sladkých výrobkoch (13,36%)

Otázka 14: Ak by bola cena biopotravín porovnateľná s obyčajnými potravinami, uprednostňovali by ste ich pred obyčajnými potravinami?

odpoveď	abs.	rel.
áno	230	87,79%
nie	7	2,67%
neviem	25	9,54%

V prípade, že by bola cena ekologických potravín porovnateľná s cenou konvenčných, až 230 respondentov (87,79%) by uprednostňovalo biopotraviny pred tými konvenčnými. 7 respondentov (2,67%) by svoje preferencie nemenilo a 25 respondentov (9,54%) nevedelo povedať.

Otázka 15: Ste spokojný s kvalitou biopotravín vyrábaných na Slovensku?

odpoveď	abs.	rel.
rozhodne áno	13	4,96%
skôr áno	106	40,46%
skôr nie	21	8,02%
rozhodne nie	3	1,15%
neviem posúdiť	119	45,41%

Touto otázkou sme sa snažili zistiť, do akej miery sú spotrebitelia spokojní s kvalitou biopotravín na Slovensku. Absolútne spokojných bolo len 13 respondentov (4,96%). 106 respondentov (40,46%) bolo skôr spokojných ako nespokojných, 21 respondentov (8,02%) bolo skôr nespokojných a traja respondenti (1,15%) neboli spokojní vôbec s kvalitou slovenských biopotravín. Najviac respondentov – až 119 (45,41%) nevedelo posúdiť kvalitu ekologických potravín na Slovensku.

Otázka 16: Myslíte si, že po zavedení Eura sa cena biopotravín na Slovensku:

odpoveď	abs.	rel.
zvýšila	65	24,81%
znížila	2	0,76%
výrazne sa nezmenila	63	24,05%
neviem posúdiť	132	50,38%

1. januára 2009 bola na Slovensku zavedená mena Euro. Zaujímalo nás preto, čo si ľudia myslia, ako zavedenie Eura ovplyvnilo cenu biopotravín. 65 respondentov (24,81%) si myslí, že cena na trhu s ekologickými potravinami sa zvýšila, len dvaja respondenti (0,76%) si myslia, že sa znížila. 63 respondentov (24,05%) si myslí, že zavedením Eura sa cena výrazne nezmenila, až 132 respondentov (50,38%) nevedelo posúdiť.

Otázky 17 až 22 sú zamerané na značku Tesco Organic a Tesco Bio.

Otázka 17: Nakupujete v sieti obchodov Tesco? (v prípade, že nie, tak nepokračujte vo vyplňaní dotazníka)

odpoveď	abs.	rel.
áno	249	95,00%
nie	13	5,00%

Z 262 respondentov až 95% nakupuje v sieti obchodov Tesco.

Otázka 18: Zaznamenali ste už výrobky označené týmto logom?

odpoveď	abs.	rel.
áno	95	38,35%
nie	154	61,65%

Z respondentov, ktorí nakupujú v sieti obchodov Tesco (249), len 38,35% (95 respondentov) zaznamenalo výrobky označené uvedeným logom.

Otázka 19: Kúpili ste už výrobok zo sortimentu Tesco Organic alebo Tesco Bio?

odpoveď	abs.	rel.
áno	71	74,51%
nie	24	25,49%

Z tých, čo zaznamenali uvedené logo na výrobkoch v sieti obchodov Tesco, až 74,51% (71 respondentov) si niektorý výrobok z rady Tesco Organic alebo Tesco Bio kúpilo.

Otázka 20: Nakupujete tieto výrobky: (v prípade, že nenakupujete, nevyplňajte)

odpoveď	abs.	rel.
denne	0	0,00%
týždenne	13	5,00%
mesačne	41	15,71%
príležitostne	17	6,43%
nenakupujem	191	72,86%

Z respondentov, ktorí si kúpili nejaký výrobok z radu Tesco Organic alebo Tesco Bio, 57,75% kupuje tieto výrobky pravidelne, 13,94% len príležitostne. Len 18,31% z kupujúcich výrobky rady Tesco Organic alebo Tesco Bio kupuje týždenne.

Otázka 21: Ste spokojní s výrobkami značky Tesco Organic alebo Tesco Bio? (v prípade, že nenakupujete, nevypĺňajte)

odpoveď	abs.	rel.
áno	68	95,77%
nie	3	4,23%

Z respondentov, ktorí kupujú výrobky značky Tesco Organic alebo Tesco Bio, až 95,77% je spokojných s týmito výrobkami.

Otázka 22: V prípade, že nenakupujete výrobky značky Tesco Organic alebo Tesco Bio, odrádza Vás:

odpoveď	abs.	rel.
cena	139	72,55%
iné	52	27,45%

Respondentov, ktorí výrobky z radu Tesco Organic alebo Tesco Bio nenakupujú, odrádza najmä ich cena (72,55%).

4.4.4 Prieskum ponuky biopotravín

V rámci prieskumu ponuky ekologických potravín bolo oslovených približne 50 predajní, ktoré sa špecializujú na predaj biopotravín a výrobkov z ekologického priemyslu. Návratnosť tohto dotazníka bola veľmi nízka, prieskumu sa zúčastnili len dve predajne. Napriek nízkej vypovedacej schopnosti uvádzame výsledky tohto prieskumu.

Otázka 1: V akom kraji sa nachádza Vaša predajňa?

odpoveď	abs.	rel.
Bratislavský	1	50,0%
Trnavský		
Trenčiansky		
Nitriansky		
Banskobystrický	1	50,0%
Žilinský		
Košický		
Prešovský		

Jedna predajňa sa nachádza v Bratislavskom kraji a jedna sa nachádza v Banskobystrickom kraji.

Otázka 2: Vo Vašej predajni ponúkate:

odpoveď	abs.	rel.
len biopotraviny		
aj iný sortiment bio výrobkov	1	50,0%
aj výrobky nebio	1	50,0%

V jednej predajni okrem biopotravín ponúkajú aj iné výrobky v bio kvalite, v druhej okrem bioproduktov ponúkajú aj sortiment „nebio“.

Otázka 3: koľko zákazníkov navštívi vašu predajňu v priemere za týždeň?

odpoveď	abs.	rel.
menej ako 50	1	50,0%
50 – 100		
100 – 200	1	50,0%
200 – 500		
viac ako 500		

V jednej predajni majú priemernú návštevu za týždeň do 50 zákazníkov a v druhej 100 až 200 zákazníkov.

Otázka 4: Koľko percent z nich je vašimi stálymi zákazníkmi (cca)?

odpoveď	abs.	rel.
do 25%		
do 50%	1	50,0%
do 75%	1	50,0%
100%		

V jednej predajni je do 50% zákazníkov stálymi zákazníkmi a v druhej až do 75% zákazníkov je stálych.

Otázka 5: Používate nejakú formu propagácie Vašej predajne?

odpoveď	abs.	rel.
áno	2	100,0%
nie		

Obidve predajne používajú nejakú formu propagácie.

Otázka 6: Ak áno, akú? (v prípade, že nie, nevyplňte)

odpoveď	abs.	rel.
ochutnávka		
reklama v médiách (TV, rozhlas, tlač, internet)	1	33,3%
akciový leták	1	33,3%
bilboardy	1	33,3%
iné		

Používané médiá na propagáciu predajní sú reklamy v TV, rozhlase, tlači a na internete, akciové letáky a bilboardy.

Otázka 7: Ktoré potraviny najčastejšie zákazníci nakupujú?

odpoveď	abs.	rel.
chlieb, pečivo, pekárenské výrobky		
múka		
cereálne výrobky	1	50,0%
ovocie, zelenina		
sušené ovocie, oriešky	1	50,0%
čaje, káva	1	50,0%
nápoje, vína	1	50,0%
cukrovinky	2	100,0%
vajcia		
mäso, mäsové výrobky		
mlieko a mliečne výrobky	1	50,0%
iné	1	50,0%

Najčastejšie si zákazníci v týchto predajniach kupujú cereálne výrobky, sušené ovocie a oriešky, čaje a kávu, nápoje a vína a cukrovinky.

5 ZÁVER

O situácii na slovenskom trhu ekologického poľnohospodárstva možno povedať, že je zložitá. Existuje predpoklad, že sa bude rozvíjať. Od roku 1991 zaznamenávame na Slovensku nárast subjektov, ktoré sa rozhodli produkovať zdravé bioprodukty a biopotraviny systémom ekologického poľnohospodárstva a zvyšovala sa aj výmera pôdy, na ktorej sa tento alternatívny spôsob výroby potravín realizoval. Treba konštatovať, že do obdobia vstupu do Európskej únie dochádzalo k striedavému nárastu a poklesu počtu ekologických subjektov. Faktory ovplyvňujúce nerovnomerný vývoj ekologického poľnohospodárstva na Slovensku mohli byť nasledovné:

- nedostatočná pripravenosť subjektov na prechod na alternatívne poľnohospodárstvo
- slabý odbyt na slovenskom trhu s ekologickými potravinami
- nedostatočná informovanosť spotrebiteľov o ekologickom poľnohospodárstve a biopotravinách
- preferencia konvenčných potravín zo strany spotrebiteľov kvôli vysokej cene a nedostupnosti ekologických

Po vstupe do Európskej únie sa situácia ustálila a organickému systému hospodárenia na pôde sa začína dariť. Nárast počtu subjektov možno vysvetliť aj zlepšením podmienok dotačnej politiky štátu. Veľká časť ekologickej produkcie našla konečného spotrebiteľa na zahraničných trhoch.

Podarilo sa naplniť jeden z cieľov Akčného plánu rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010, a to dosiahnuť, aby sa ekologické poľnohospodárstvo realizovalo na ploche 130 000 ha – 150 000 ha (146 761 ha v roku 2009).

Nadálej však zostáva slabá dostupnosť údajov a štatistík z ekologického poľnohospodárstva. Nie je vytvorená konkrétnejšia databáza, z ktorej by sa mohla široká verejnosť a aj zainteresovaní výrobcovia a spracovatelia biopotravín dozvedieť o aktuálnom stave a vývoji organického hospodárenia.

Povedomie zákazníkov - spotrebiteľov ekologických potravín taktiež vykazuje zvýšenie záujmu o ekologické potraviny. Z nášho prieskumu trhu s ekologickými potravinami vyplýva, že veľa ľudí vie, čo to biopotraviny sú, a že môžu byť prínosom k zlepšeniu zdravia, výživy ľudí. V súčasnosti evidujeme lepšiu dostupnosť biopotravín ako na začiatku, keď sa ekologické poľnohospodárstvo u nás ešte len rozvíjalo. Kým zo

začiatku bolo možné zadovážiť biopotraviny v zahraničí a na Slovensku len priamo na ekologických farmách (realizoval sa tzv. predaj priamo z dvora), postupne sa tieto formy predaja dostávajú do úzadia a začali u nás vznikáť špecializované bio predajne. Veľkým prínosom sú v posledných rokoch aj veľké hypermarketové predajne, ktoré rozširujú ponuku aj v tomto segmente služieb, prichádzajú s vlastnými značkami biopotravín a ponúkajú široký sortiment ekologických potravín každodennej spotreby.

Z prieskumu tiež vyplynulo, že veľa ľudí (až 51%) nezaregistrovalo vo svojom okolí nejakú formu propagácie biopotravín. Dá sa teda konštatovať, že propagácia týchto výrobkov buď nie je, alebo je slabá. Dá sa však predpokladať, že aj keby sa propagácia biopotravín zlepšila, preferencie spotrebiteľov by to veľmi neovplyvnilo, pretože z hľadiska dôležitosti kritérií, ktoré ovplyvňujú spotrebiteľov pri kúpe ekologických potravín, propagácia sa umiestnila až na poslednom mieste.

Jednoznačnou bariérou v nákupe biopotravín zákazníkmi stále zostáva cena. Mnoho slovenských spotrebiteľov považuje cenu na trhu s týmito výrobkami za vysokú. Niektorí si síce myslia, že je primeraná ich kvalite, ale to nemení fakt, že tieto potraviny si nemôžu dovoliť kupovať pravidelne. Preto by mal štát svojou dotačnou politikou výraznejšie podporovať tie subjekty, ktoré sa rozhodli prejsť na ekologické poľnohospodárstvo, a tým šetriť životné prostredie krajiny. Pomocou dotácií by sa pestovateľom, chovateľom a výrobcami ekologických potravín aspoň z časti vyrovnali náklady spojené s ekologickou výrobou. Ceny ekologických potravín by sa mohli čiastočne priblížiť cenám konvenčných potravín. V prípade, že by cena ekologických potravín bola porovnateľná s cenou konvenčných potravín, tak väčšina spotrebiteľov (takmer 90% respondentov z prieskumu), by uprednostnila ekologickú výrobu pred konvenčnou. To znamená, že ľudia by chceli kupovať biopotravín, len nie sú ochotní vynaložiť za ne momentálne náklady.

V tejto súvislosti je dôležité upriamiť pozornosť na dôslednosť vo vykonávaní kontroly všetkých subjektov hospodáriacich pod hlavičkou ekologického poľnohospodárstva, aby štátom vynaložené podporné prostriedky naozaj priniesli očakávaný úžitok a aby sa na úkor spotrebiteľa neobohacovali nielen poľnohospodárski výrobcovia, ale aj ďalšie subjekty, napr. obchod, prepravné a skladovacie služby, a pod. Vynaložené prostriedky by sa v budúcnosti určite vrátili v podobe lepšieho zdravotného stavu populácie, a tiež v podobe čistejšej a zdravšej krajiny.

6 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. **ANDREJOVSKÝ, P. (2002):** Ochranný pôdny fond a jeho využitie pre ekologické poľnohospodárstvo. In: zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie „Ekologické poľnohospodárstvo a ekonomika výroby bioproduktov“. Košice 11. - 12. apríla 2002. s. 160-164. ISBN 80-88943-15-9
2. **BÍROVÁ, J. a i. (2001):** Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku časť 1. Nitra. Agroinštitút, 2001. s. 186. ISBN 80-7139-078-8
3. **DEMO, M. – BIZIK, J. – BOHÁČ, J. (1991):** Ekologické zásady hospodárenia na pôde. VŠP Nitra 1991. s. 226. ISBN 80-7137-009-6
4. **DRGÁČ, M. (1998):** Ekologické poľnohospodárstvo v Českej republike. In: Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku. Agrotár, 1998. s. 61. ISBN 80-967538-3-5
5. **DRÍMAJOVÁ, Z. (2002):** Trh bioproduktov v Slovenskej republike a prognózy jeho ďalšieho vývoja. In: zborník vedeckých prác z Medzinárodných vedeckých dní 2002 „Ekonomika a manažment podnikov v procese globalizácie“. Nitra 16. – 17. máj 2002. zv. 1 Manažment a marketing. SPU Nitra 2002. s. 50-54. ISBN 80-8069-027-8
6. **FURIOVÁ, T. (2006):** Komparácia ekologického a konvenčného systému poľnohospodárskej výroby. diplomová práca. Nitra : SPU, 2006. 83 s.
7. **HRONEC, O. (2003):** Prístupy manažmentov k ekonomickému hodnoteniu súčasných poľnohospodárskych systémov. In: zborník referátov a diskusných príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou odboru Ekonomiky a manažmentu Slovenskej akadémie poľnohospodárskych vied. 4. – 5. septembra 2003 Hriňová. Agroinštitút 2003. s. 67-70. ISBN 80-88943-15-9
8. **JÍLKOVÁ, J. (1992):** Ekonomický pohľad na alternatívne hospodáricí zemédělský podnik. Zemédělská ekonomika, 1992. ISSN 0139-570x
9. **JUHÁS, G. (1999):** O čom je ekologické poľnohospodárstvo? In: Agrárne noviny, 1999, č. 9. s. 2
10. **KOLEKTÍV AUTOROV (2001):** Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku. Agroinštitút, 2001. ISBN 80-7139-079-8

11. **KOVÁČ, K. – BABULICOVÁ, M. – KUCHAROVIC, A. (2002):** Produkčný a akumulčný potenciál pšenice pestovanej ekologickým a konvenčným spôsobom. In: zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie „Ekologické poľnohospodárstvo a ekonomika výroby bioproduktov“. Košice 11. - 12. apríla 2002. s. 138-144. ISBN 80-88943-15-9
12. **KOWALAK, A. (2002).** Ecological farming in polish legislation. In: zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie „Ekologické poľnohospodárstvo a ekonomika výroby bioproduktov“. Košice 11. - 12. apríla 2002. s. 100-105. ISBN 80-88943-15-9
13. **KRETTTER, A. (2005):** Marketing ekologického poľnohospodárstva a ekoproduktov. Monografia, 2005. ISBN 80-8069-620-9
14. **KRETTTER, A. (2005):** Faktory dopytu po biopotravínách a postoje spotrebiteľa. In: Acta oeconomica et informatica: vedecký časopis pre ekonomiku a informatiku. roč. 8, 2005, č. 1. s. 9-13. ISSN 1335-2571
15. **KRIŠTOFIČOVÁ, B. (2008):** Analýza výroby a spotreby ekologických potravín.
16. **LACKO-BARTOŠOVÁ, M. a kol. (1995):** Ekologické poľnohospodárstvo. Cart Print, Nitra 1995. ISBN 80-967357-0-5
17. **LACKO-BARTOŠOVÁ, M. a kol. (2005):** Udržateľné a ekologické poľnohospodárstvo. Nitra 2005. s. 259. ISBN 80-8069-556-3
18. **MOLL, P. (2000):** Marketing für die Zeit nach der Nische. In: Biofach, 2000, č. 22. s. 48-49. ISSN 1115-2526
19. **PAŠKA, L. (2001):** Manažment výroby. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2001. s. 182. ISBN 80-7137-954-9
20. **PAŠKA, L. (2003):** Manažment ekologickej poľnohospodárskej výroby (Ekologický manažment). 1. vyd. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2003. ISBN 80-8069-279-3
21. **PEŘINOVÁ, Š. (2002):** Mezinárodní spolupráce v oblasti ekologického zemědělství. In: zborník vedeckých prác z Medzinárodných vedeckých dní 2002 „Ekonomika a manažment podnikov v procese globalizácie“. Nitra 16. – 17. máj

2002. zv. 1 Manažment a marketing. SPU Nitra 2002. s. 294-298. ISBN 80-8069-027-8
22. **ROSOCHATECKÁ, E. (2002):** Současná situace ve výrobě bioproduktů a spotřebě biopotravin v České republice. In: zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie „Ekologické poľnohospodárstvo a ekonomika výroby bioproduktov“, Košice 11. - 12. apríla 2002. s. 88-93. ISBN 80-88943-15-9
23. **SCHÄFER, G. (2008):** Europe in figures. Luxemburg : Office for Oficial Publications of the European Communities, 2008. s. 575. ISBN 978-92-79-06607-8.
24. **ŠAJBIDOROVÁ, M. (2002):** Špecifické zvláštnosti marketingu biopotravin. In: zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie „Ekologické poľnohospodárstvo a ekonomika výroby bioproduktov“. Nitra 2002, s. 148-152. ISBN 80-88943-15-9
25. **ŠIMČÁK, P. (2002):** Prechod podnikateľského subjektu na ekologický spôsob hospodárenia. In: zborník vedeckých prác z Medzinárodných vedeckých dní 2002 „Ekonomika a manažment podnikov v procese globalizácie“. Nitra 16. – 17. máj 2002. zv. 1 Manažment a marketing. SPU Nitra 2002. s. 348-353. ISBN 80-8069-027-8
26. **ŠIMČÁK, P. a kol. (2003):** Ekonomika výroby bioproduktov. SPU Nitra, 2003. s. 78-81, 168. ISBN 80-8069-232-7
27. **TREBATICKÝ, R. (2002):** Ekologické poľnohospodárstvo ako súčasť agroenvironmentálneho programu. In: zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie „Ekologické poľnohospodárstvo a ekonomika výroby bioproduktov“. Košice 11. - 12. apríla 2002. s. 22-30. ISBN 80-88943-15-9
28. **VICEN, M. (2002):** Analýza spotrebiteľských preferencií pri nákupe potravinárskeho výrobku. In: zborník vedeckých prác z Medzinárodných vedeckých dní 2002 „Ekonomika a manažment podnikov v procese globalizácie“. Nitra 16. – 17. máj 2002. zv. 1 Manažment a marketing. SPU Nitra 2002. s. 379. ISBN 80-8069-027-8

29. **ZOBORSKÝ, I. M. (2002):** Ekologické systémy hospodárenia na pôde a výroba bioproduktov. In: Acta oeconomica et informatica: vedecký časopis pre ekonomiku a informatiku, roč. 5, 2002, č. 1, s. 23-26. ISSN 1335-2571
30. **ŽIVĚLOVÁ, I. – JÁNSKÝ, J. (2002):** Ekologické zemědělství v zemích střední a východní Evropy. In: zborník vedeckých prác z Medzinárodných vedeckých dní 2002 „Ekonomika a manažment podnikov v procese globalizácie“. Nitra 16. – 17. máj 2002. zv. 4. Ekonomika, 2. diel. SPU Nitra 2002. s. 1508-1513. ISBN 80-8069-031-6
31. **Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010**
32. **Program rozvoja vidieka SR 2004 - 2006**
33. **Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013**
34. **ZELENÁ SPRÁVA 2001 - 2009**
35. **<http://archiv.mpsr.sk/slovak/dok/polno/obsah.htm>**
36. **<http://kekule.science.upjs.sk/ekologia/trendy/ekopri.htm#t2>**
37. **<http://www.bio-info.cz/zpravy/tesco-uvadi-novou-radu-biovyrobku>**
38. **<http://www.strategie.sk/showdoc.do?docid=9064>**
39. **www.bioobchod.sk**
40. **www.biospotrebitel.sk**
41. **www.justice.sk**
42. **www.mpsr.sk**
43. **www.naturalis.sk**
44. **www.strava.sk**
45. **www.uksup.sk**

7 PRÍLOHY

Príloha 1: Žiadosť o vydanie certifikátu.....	76
Príloha 2: Vyhlásenie žiadateľa o certifikáciu výrobkov.....	77
Príloha 3: Žiadosť o vydanie certifikátu výrobkov.....	78
Príloha 4: Príloha 1 k žiadosti o vydanie certifikátu výrobkov (zoznam výrobkov).....	79
Príloha 5: Príloha 2 k žiadosti o vydanie certifikátu výrobkov (zoznam zložiek/látok).....	80
Príloha 6: Logo ekologického poľnohospodárstva.....	81
Príloha 7: Staré logo ekologického poľnohospodárstva platné pre EÚ.....	81
Príloha 8: Nové logo ekologického poľnohospodárstva platné pre EÚ	81
Príloha 9: Dočasné Logo Spoločenstva	81
Príloha 10: Dotazník pre spotrebiteľov	82
Príloha 11: Dotazník pre špecializované predajne „BIO“	87

Príloha 1: Žiadosť o vydanie certifikátu

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Príloha 2: Vyhlásenie žiadateľa o certifikáciu výrobkov

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Príloha 3: Žiadosť o vydanie certifikátu výrobkov

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Príloha 4: Príloha 1 k žiadosti o vydanie certifikátu výrobkov (zoznam výrobkov)

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Príloha 5: Príloha 2 k žiadosti o vydanie certifikátu výrobkov (zoznam zložiek/látok)

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Príloha 6: Logo ekologického poľnohospodárstva

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Príloha 7: Staré logo ekologického poľnohospodárstva platné pre Európsku úniu

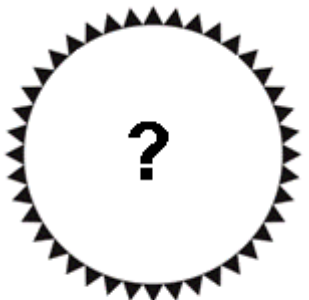
zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Príloha 8: Nové logo ekologického poľnohospodárstva platné pre Európsku úniu

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Príloha 9: Dočasné Logo Spoločenstva

SK-BIO-02
Poľnohospodárstvo EÚ

zdroj: Naturalis SK, s.r.o.

Príloha 10: Dotazník pre spotrebiteľov

Anonymný dotazník

PRIESKUM SPOTREBITEĽSKÉHO SPRÁVANIA SA NA DOMÁCOM TRHU S BIOPOTRAVINAMI

Dobrý deň!

Volám sa Barbora Krištofičová. Som študentkou 2. ročníka Ing. stupňa Fakulty ekonomiky a manažmentu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Touto cestou si Vás dovoľujem požiadať o spoluprácu pri získaní údajov k mojej diplomovej práci, ktorá je zameraná na analýzu spotreby biopotravín. Prosím Vás, aby ste pri každej otázke označili Vami zvolenú odpoveď znakom. Vopred Vás ubezpečujem, že Vami uvedené údaje v dotazníku budú použité anonymne čisto na hromadné vyhodnotenie dotazníkov v mojej diplomovej práci.

Za vyplnenie dotazníka Vám vopred ďakujem!

A) SPOTREBITEĽSKÉ SPRÁVANIE

1. Čo sú to biopotraviny?
 - všetky potraviny spĺňajúce kritériá zdravej výživy
 - každý produkt, ktorý má v názve, prípadne na obale uvedené „natur“ alebo „Racio“
 - potraviny, ktoré pochádzajú z kontrolovaného a certifikovaného systému ekologického poľnohospodárstva
 - neviem

2. Myslíte si, že biopotraviny môžu prispievať k lepšiemu zdraviu?
 - áno
 - nie
 - neviem

3. Ako často nakupujete biopotraviny?
 - denne
 - týždenne
 - mesačne
 - príležitostne
 - nenakupujem

4. Ak nakupujete biopotraviny, kde najčastejšie? (môžete zaznačiť aj viac možností, v prípade, že nenakupujete biopotraviny, nevyplňujte)
 - hypermarket, supermarket
 - bežná predajňa potravín
 - špecializovaná predajňa „BIO“
 - priamo u výrobcu – „predaj z dvora“

5. Sú pre Vás biopotraviny dostupné z hľadiska miesta predaja?
 - áno
 - nie
 - neviem

6. Zaregistrovali ste vo Vašom okolí reklamu na „biopotraviny“?
- áno
 - nie
 - neviem
7. Ak áno, v akom médiu? (môžete zaznačiť aj viac možností)
- TV
 - rozhlas
 - tlač
 - internet
 - billboardy
 - akciové letáky
8. Ochutnali ste výrobok zo sortimentu biopotravín?
- áno
 - nie
 - neviem
9. Ak áno, ako by ste ho ohodnotili? (v prípade, že ste ho neochutnali, nevyplňujte)?
- veľmi dobrý
 - priemerný
 - nechutil mi
 - neviem
10. Aká je podľa Vášho názoru u nás cena biopotravín?
- nízka
 - priemerná
 - vysoká
 - veľmi vysoká
11. Myslíte, že cena biopotravín je primeraná ich kvalite?
- rozhodne áno
 - skôr áno
 - skôr nie
 - rozhodne nie
 - neviem posúdiť
12. Zorad'te uvedené kritériá, ktoré Vás ovplyvňujú pri nákupe biopotravín, od najdôležitejšieho po najmenej dôležité (1 – najdôležitejšie, 8 – najmenej dôležité; v prípade, že nenakupujete biopotraviny, nevyplňujte)
- značka
 - cena
 - pôvod
 - chuť
 - propagácia výrobku (reklama)
 - obal
 - zaťaženosť životného prostredia
 - odporúčania známych

13. Vyznačte, ktoré potraviny by ste preferovali biologické pred konvenčnými. (viacero možných odpovedí)

- pečivo
- múka
- ovocie a zelenina
- nápoje
- čaje a káva
- víno
- sladké výrobky
- cereálne výrobky
- mäso a mäsové výrobky
- vajcia
- mlieko a mliečne výrobky

14. Ak by bola cena biopotravín porovnateľná s obyčajnými potravinami, uprednostňovali by ste ich pred obyčajnými potravinami?

- áno
- nie
- neviem

15. Ste spokojný s kvalitou biopotravín vyrábaných na Slovensku?

- rozhodne áno
- skôr áno
- skôr nie
- rozhodne nie
- neviem posúdiť

16. Myslíte si, že po zavedení Eura sa cena biopotravín na Slovensku:

- zvýšila
- znížila
- výrazne sa nezmenila
- neviem posúdiť

17. Nakupujete v sieti obchodov Tesco? (v prípade, že nie, tak nepokračujte vo vyplňaní dotazníka)

- áno
- nie

18. Zaznamenali ste už výrobky označené týmto logom?

- áno
- nie

19. Kúpili ste už výrobok zo sortimentu Tesco Organic alebo Tesco Bio?

- áno
- nie

20. Nakupujete tieto výrobky: (v prípade, že nenakupujete, nevyplňajte)

- denne
- týždenne
- mesačne
- príležitostne
- nenakupujem

21. Ste spokojní s výrobkami značky Tesco Organic alebo Tesco Bio? (v prípade, že nenakupujete, nevyplňajte)

- áno
- nie

22. V prípade, že nenakupujete výrobky značky Tesco Organic alebo Tesco Bio, odrádza Vás:

- cena
- iné

B) OSOBNÉ INFORMÁCIE O RESPONDENTOVI:

Pohlavie:

- muž
- žena

Vek:

- ...

Stupeň vzdelania:

- základné
- stredoškolské
- odborné
- bakalársky titul
- vyššie odborné vzdelanie
- neukončené vyššie odborné vzdelanie
- magisterský/inžiniersky titul
- vyšší ako magisterský/inžiniersky titul
- iné

Priemerný mesačný príjem v €:

- ...

Bydlisko:

- ...

Príloha 11: Dotazník pre špecializované predajne „BIO“

Anonymný dotazník

PRIESKUM PONUKY BIOPOTRAVÍN V ŠPECIALIZOVANÝCH PREDAJNIACH

Dobrý deň!

Volám sa Barbora Krištofičová. Som študentkou 2. ročníka Ing. stupňa Fakulty ekonomiky a manažmentu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Touto cestou si Vás dovoľujem požiadať o spoluprácu pri získaní údajov k mojej diplomovej práci, ktorá je zameraná na analýzu výroby a spotreby biopotravín. Prosím Vás, aby ste pri každej otázke označili Vami zvolenú odpoveď. Vopred Vás ubezpečujem, že Vami uvedené údaje v dotazníku budú použité anonymne čisto na hromadné vyhodnotenie dotazníkov v mojej diplomovej práci.

Za vyplnenie dotazníka Vám vopred ďakujem!

1. V akom kraji sa nachádza Vaša predajňa?
 - Bratislavský
 - Trnavský
 - Trenčiansky
 - Nitriansky
 - Banskobystrický
 - Žilinský
 - Košický
 - Prešovský

2. Vo Vašej predajni ponúkate:
 - len biopotraviny
 - aj iný sortiment bio výrobkov
 - aj výrobky nebio

3. Koľko zákazníkov navštívi vašu predajňu v priemere za týždeň?
 - menej ako 50
 - 50 - 100
 - 100 - 200
 - 200 - 500
 - viac ako 500

4. Koľko percent z nich je vašimi stálymi zákazníkmi (cca)?
 - do 25%
 - do 50%
 - do 75%
 - 100%

5. Používate nejakú formu propagácie Vašej predajne?
 - áno
 - nie

6. Ak áno, akú? (v prípade, že nie, nevyplňujte)
- ochutnávka
 - reklama v médiách (tv, rozhlas, časopisy/noviny, internet)
 - akciový leták
 - billboardy
 - iné
7. Ktoré potraviny najčastejšie zákazníci nakupujú?
- chlieb, pečivo, pekárenské výrobky
 - múka
 - cereálne výrobky
 - ovocie, zelenina
 - sušené ovocie, oriešky
 - čaje, káva
 - nápoje, vína
 - cukrovinky
 - vajcia
 - mäso, mäsové výrobky
 - mlieko a mliečne výrobky
 - iné